

SAN MIZANTROPA

Amir Brka

Amir Brka

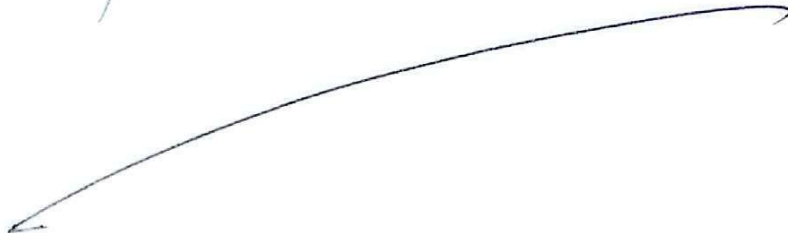
SAN MIZANTROPA

BIBLIOTEKA HORIZONT OČEKIVANJA

Amir Brka
SAN MIZANTROPA

POEZIJA

Amir Brka

Travnik 2022.

*Mislim da sam ovdje, na zemlji,
kako bih podnio izvještaj o njoj, mada ne znam kome*

Czesław Miłosz

RASPRAVA O METODI

LUDILO

Sada je kasno da nešto mijenjaš, ono što ostalo je izdrži,
pa neka te do kraja satire, zatire, mrvi, melje, ledi i prži,

jer kasno je bilo već i od početka samoga, dockan bijaše
i kad te suđaje u krilu majčinu bijelog i nevinog njijaše

I tada kad si kao ideja zamišljan već je bivalo prekasno,
a nada je potpuno iščezla kada si začet u grču strasnom

Okovan patiš u bolnoj kosti, u krvi tmuloj, u tom mesu,
zboriš ili šutiš, žmiriš li ili motriš, izložen opet si stresu

Izmičeš karnevalesknom urnebesu, u osamu se sklanjaš,
no sve se više mučiš što dublje u tamnu nutrinu uranjaš

Odavno ne dvojiš o tom da te na dnu iščekuje ništavilo,
i da ti iznimka nisi nego sveopće da je posrijedi pravilo,

jer svako biće ništavnom je zamisli Višnjega satvoreno,
i u vlastitu doživotnu tamnicu beznadežno je zatvoreno

Zapanjuju te smjerni, ali zbog te spoznaje nije te čudilo
što ini klećući spasenje vape dok ti toneš u lirsko ludilo

OVE APORIJE

Nazdravljaš sebi i Ničemu, istom čašom i istim pićem,
jer ti si sve što postoji, a posve se jednačiš sa nebićem

U svemu si što već je umrlo, u onom si što tek se rađa,
sve što je bilo, što bit će ikada ništavilu je samo građa,

bivanje je pusta igrarija - u nedogled se njome odgađa
trenutak onaj neumitni, koji trajno od iluzija oslobađa,

a utvare se mrijeste kao lososi u bistroj rijeci uzvodno,
ne znave kako je smisao da crnom grizliju bude ugodno

Znadeš da svaki otpor toj kobi gesta je jalova i suvišna,
tragikomična da bi bila i molitva, i u potpunosti izlišna,

pa čak ni da ti ime Vrhovne Sablasti sa usana ne silazi,
jer niti ono ništavilu ne izmiče, i nimalo ga ne nadilazi

Bilježiš svoje verse samotne, sežeš gdje drugi ne smije,
na koncu ćeš Ničemu prepustiti i te estetizirane aporije

DOK VAPIŠ ZA RAZLOZIMA

Gle, pa sasvim autentično se i tvoj udes pripovijeda
na zidovima Altamire, kroz ona progonjena goveda

Zastaješ zapanjen, i ogledaš se u vizijama El Greca,
vjerodostojno je u njih upisana i tvoja nemušta jeka

Evo, nalaziš se i u onome što je predočavao Munch,
na njegovu platnu zaglušujuće je vrisnuo i tvoj muk

Pitaš se i to: kako je pošlo za rukom nekom Picassu
da nazre i da uprizori u kakvom ćeš da traješ užasu?

Jer godinama prije nego ti što si rođena je *Guernica*,
ali predkazala je svijet tvoj cijeli ova njegova slika!

Nebrojene bi prethodnike mogao nizati koji su znali
za ludilo što te čeka, motrio ga je i pomahnitali Dalí

Ti nisi, pri tom, nikakav fiktivni, imaginarni vječnik,
već si, naprosto, običan jedan mali ljudski nesrećnik

Stradavaš poput drugih u sveopćoj i mučnoj historiji,
dok vapiš za razlozima toj vječitoj, svirepoj misteriji

NA LEDENOJ SANTI

Ne možeš do hrama sa svojom u drhtavoj ruci knjigom,
jer i sumnjom se u njoj oglašavaš i najdubljom brigom,

pa kroz grad ulicom strmom kročiš, čas gore, čas dolje,
užurbano, trčeći gotovo, i već mniješ kako bilo bi bolje

da zborio nisi, oćajanje da si zatomio u vlastitome srcu,
jer uzaman si ga usijecao u hulni stih kao na ekg vrpce

Sad nigdje prispio nisi, i kriviš sebe, jer si za taj epilog
morao znati: zatomio si iskustvo da nije pjesnika čilog!

Drugo su lažni poeti, opsjenari, iluzionisti i prevaranti,
dok takvi kao ti što si predano veslaju na ledenoj santi,

s mišlju u vrelom versu, u vječnoj ognjici strasno gore,
odlučni da prebrode hladnō bešćutnoga neznanja more

A tek na beskrajnu pučinu tajne oni uvijek dospijevaju,
čudaci koji zazornu pjesmu svoju posve izlišnu pjevaju

TAJ PUT

Znaš da put postoji, koji vodi izvan sveopćeg ovog pričina,
iza krajolika je, u kojem Vrag se krije na nebrojeno načina

Nije u vodi ni ognju, u zemlji ni zraku, niti u praznoj riječi,
no ti znadeš da puta ima, slutiš ga kada novorođenče dreči,

i htio bi, žarko bi želio o njemu zboriti, o toj žuđenoj sreći,
ali sve što izgovorio si samo o stranputicama otužno zveči

Te kazuješ i kazuješ nanovo, trajno prebireš jezičnu pljevu,
odlučan pučinom zaploviti, a čun ti čami u plitkom zaljevu

Beslovesna se tvoja slovesa u beskrajne privide nižu i nižu,
katkad, ozaren, usniješ kako se ka nebesima sinjim podižu,

a kad otvoriš oči, opaziš da kao crvi u sivom pepelu gmižu
Nose te očaju ti momenti, ali ipak te samo zakratko sustižu

i parališu, jer srce živne i pluća dišu i prsti opet u grču pišu,
a versi što hrle ka putu, o kojem ne dvojiš, na papiru izdišu

U žudnji ka tom ćeš putu ostati vječno, sve do suđena dana,
uvjerenost će ova na koncu odvesti tebe i do Njegova stana

BLISKOST

Paun kada se šepuri, govorio je Blake, sluti se sklad Božiji, i divio si se toj pronicljivosti dok bio si mlad

Zavodila su te ova opažanja i riječi kojim su kazana, vjerovala da otkrovenja se nude u lucidnim frazama,

te si na putovanje i ti krenuo, kroz metafore i aluzije, ne dvojeći kako će tajna da se otvori, kasnije ili prije

Mnogo je godina minulo, i upoznao si pri tom ljude, a sad, ne samo paunu, misli tvoje i glistama se čude,

u svakom stvoru naoko nelijepom nazireš lice sklada višnjega, no svijetom, ipak, harmonija opća ne vlada

Nju čovjek ruši, ustrajno i sve brutalnije se obrušava, demonskim vođen, svetost da razori uvijek pokušava

Ali i jezik je spasonosni dat, i ti se cijeli u njega seliš, odavno blagodat ovu sa specijesom svojim ne dijeliš:

ne koristiš ga za laž, opsjene, prevare i drugu niskost, sam, iznad ruina, u njemu čutiš sa uzvišenim bliskost

TAJNE

Učini ti se nekad da lucidno u najdublje tajne proničeš,
te ćeš za hartijom posegnuti, a ipak ni prst ne pomičeš

Neka ih, pomisliš, u tmini da šute, i dalje neotkrivene,
neka tajanstvene ostanu tajne, velima gustim obavijene

Od očiju neka se sklanjaju, da uvijek budu neprozirne,
poput biserā na dnu okeana, vječito neka su nedodirne

Ako ih zapišeš, svima će dostupnim postati njino biće,
bijedni će silnim bivati, obratit će se odvažni u slabiće,

jer će nestati vjera da ova zbilja zagonetni smisao ima,
krhka će svrha sagorjeti u hipu i odlelujati poput dima

U potrazi za njima i davni pređi jedanput su se osovili,
horizontalni svijet su dotad sa četveronošcima polovili

Čak ako nikojih tajni i ne bilo, ti ih nipošto ne otkrivaj,
versima spletenim trajno ih u još veće tajanstvo okivaj

Bez njih, smisao vlastiti i tvoj bi orfejski život izgubio,
zalud bi bilo što cijelog si vijeka dugog na glavi dubio

SOV O VOLOS

I uvijek istu ispisuješ pjesmu, na istanjenom pergamentu,
težiš u sistem i cjelovitost, ali prisutan tek si u fragmentu

Rasulo vlastito, pri tom, oblikom nastojiš da discipliniraš,
kovitlac haosa, vanjskog i nutarnjeg, da umiriš i cizeliraš

Mniješ da dramu sveopću u jeziku je moguće spregnuti,
suprotnosti koje se proždiru u harmoniju svesti i stegnute

Padaju lirskih poraza otkosi, ali na neuspjeh se oglašavaš,
pa, kao Sizif kamen, verse kotrljaš, opet i opet pokušavaš

Dugo se tako odvija, i spoznaja već se formira, ne slutnja,
kako će pjesan tvoja da potraje, da neće je svladati šutnja

Ipak, i promjena se pokrenula što jezgru pjesničku slama:
odvojiti će se ona i dići spram nebasa, dostatna sebi sama

Moguće da ćeš bilježiti drukčije vezane znakove abecede
kada njine od pamtivyjeka kombinacije ničemu ne vrijede

U zagrcnutost novoslovnju i Dizdar bješe na koncu stigao,
možda se stoga iz gnijezda ovog u zvijezde lepršav digao

STOPE U ZRAKU

Bijele se stope moje na stazi kojom nikad prošao nisam,
na putu koji izvan prostora i vremena je, posve izbrisan

Drhturim, strepim, ali vođen sam neodoljivom snagom,
vuče me, tjera, goni me čudan, baš neki iskonski nagon

I idem hitro: noge su trome, pa ipak hitam nezaustavno,
putanjē tē sam robom, koju sam, mnijem, sanjao davno,

mnogo ranije no što mi u zjeni bijaše osvit prvotne zore
Raspoznajem drukčiju rijeku, šumu i travu, mora i gore,

neznano mi je, samo, u svemu, današnje vlastito obličje,
u kojemu obreo sam se; bojažljivo i ove što meni naliče

motrim, tē lubanje, nezgrapna trupla i njini ekstremiteti,
kao bez tijela da bio sam nekad, na drugoj nekoj planeti

K njoj me ovi tragovi vode, spasonosni znakovi u zraku,
izlišne u tom su oči: slijedim ih bez njih u crnom mraku

ZIDANICA OD SNOVA

Sruše se obdan stihovi tvoji, ali noću ih opet iznova dižeš,
turobni dani nemaju dūše, a ti obnoć uvijek nanovo stižeš

u krajinu neku, neznanu i daleku, od čistih snova satkanu,
i kuću svoju zidaš od pjesme, a zidovi se zorom raspadnu

Predugo ovo traje, te mniješ da baš i nisu za svjetlo danje
tvoji versi što predočavaju drukčije, nepodnošljivō stanje,

suprotno onome na što istovrsnici jesu kao na kisik svikli,
kao imela na granu, kao na rahlu zemlju kukolj samonikli

što i ne sluti da neće u plemenitu biljku sazrijeti nicanjem
pukim već pomnom njegom, od prirode svoje odricanjem

Odustati ne možeš, i stoga pomišljaš, odlučno i sve češće,
kako će najbolje biti danju da ušutiš i čekaš blaženo veče:

skrivena neka ostane, i samo tvoja, ova zidanica od snova,
jer jedino ćeš je tako sačuvati od mržnje dnevnoga korova

RASPRAVA O METODI

Kada vlastite razmatraš verse, opažaš da si do bola proturječan,
u drukčiji prostor gorljivo žudiš, a ovaj će za tebe ostati vječan

Kao baštu svoju dok plijeviš, ili bistru u zamućenoj tražiš vodi,
smatrajući kako čistim treba da budeš kada zaploviš ka slobodi,

i stoga su, u stvari, tvoje pjesme beskonačna rasprava o metodi,
kao da začaran si, i kosti će porodne da se skrše u toj nepogodi,

u potrazi za odgovorima na sušte probleme i dramatične dileme,
proteći će u grču tvoje cijelo, što zadato ti je, kozmičko vrijeme

A ipak ne odolijevaš, već iskušavaš dalje: uprkos ovoj spoznaji,
u stihovima tvojim viju se bojevi, od pamtivijeka zemni okršaji

dobra i zla, u kojima, ne ljudski samo, već stradavaš i pjesnički,
nemoćan poći ka predjelu u kojem ćeš se oglašavati hermetički,

nerazumljiv, jezikom što potpuno stran je ovom ubogom svijetu,
ne koliko hrast je dalek mravu, ne kako je pužu jato ptica u letu,

već sasma izvan mogućnosti da se iole umom i čulima dosegne,
a zaumnom kognicijom ako se nasluti, i njoj u hipu da pobjegne

Ali uzaman sve je: verse će tvoje zauvijek gaziti đonovi čizama,
vapijuće da se uzvinu ponad teških horizontalnih antagonizama,

a preslabe da jednom se otrgnu i leđa okrenu ovoj šikari-smutnji
Možda će najbolje na koncu biti da divnu čežnju zavještaš šutnji

GRAD IZ BAJKE

U NEPOMIŠLJENOM PARKU

Kročiš ulicom, a ni grada ni ulice ni tebe na njoj uopće nema,
sve što je bilo nije se zbilo i tek se mučnome rođenju sprema

Večeraš privid, sad cigaretu pališ, no duhan je tvoj bez dima,
draška te gorki nikotin, koji nije, ali gricka fantoma u prsima

Zatim, žedan, žudno otvaraš grleno grotlo spram česme suhe,
i dugo piješ, klokoće voda koja ne teče van ove pjesme gluhe

Svemu što bilježiš godinama prethode neživi osjećaj i misao,
a svaki bijeli list si, na koncu, sablasnim imenom ti potpisao,

ali tih hartija zorom već nije, u noći bez nje odnio ih je vjetar,
onaj što skinuo je žutu krošnju sa hrasta koji gord je i prestar,

premda još niknuo nije, u nepomišljenom parku, taj gorostas,
utvarni pokret puste praznine nerođenom je deblu donio spas

Po versima što sad ih navodno skladaš već se gomila plijesan,
jer nema tebe, i sve je pričin - navijek si vječite pustoši nesan

Odsudnu vojnu za svijet budući anđeli još uvijek biju i đavoli,
ničeg još nema, ali sve što će biti i nepostojećeg tebe već boli

UTVARNA PRIČA

Sam je uz pendžer, kao da godina ima već dvjesta:
kasaba koju je nekad motrio, i baš sve u njoj nesta

Okno je zatvoreno i duvaru je zeman razjeo žbuku
Vani je cesta, tu neka neman jeznu proizvodi buku

Crvotočne drvene grede, jedva se drže sred ćerpiča
Kao da ništa istina nije, već iz davnine čudna priča

Oglašavao se u onaj vakat svaki sahat sa stare kule,
ali, sad do njeg dopire samo bât ponoćne ure tmule

kad se u svoja gnijezda i mještani smiruju napokon
Tek tada on je razbuđen posve i nije nimalo dokon:

razmiče prozorska krila; kao da cvile, ona zaškripe,
iz betonske avlije miris ga opija i sa posječene lipe,

pa još kad začuje zov bulbula iz krletke dok bigliše,
kao gaj širi se park što u tjeskobi decenijama izdiše

I dunjaluk se cijeli, štaviše, u rajsku bašću pretvara,
a on je melek u njoj, i nije tek tvoja ponoćna utvara

No, kad osvane dan još jedan, i tama se opet razide,
ne znaš kako će misao zavodljivost aveti da nadiđe,

jer neodoljivo te ona na put ka drugom svijetu zove,
ne pomaže što u stvarnosti roniš, a odbacuješ snove

KROZ OKNO

Dvije-tri ptice u parku, kroz tvoje okno vide se najbolje,
drugi mogu uočiti što i ti opažaš kad pogled ide nadolje

Tu je korito, ali rijeke nema, u mašti možeš da zaplivaš,
ribe su iščezle, tek žaba kreket, odavno nije ni sumalića,

ljubav prema gradiću suđenom sad na sjećanju zasnivaš
U petak odozgo posmatraš vrevu čudnih, neznanih bića,

uniformisanih iznutra, premda svi su u odijelima civila,
iz blještavih auta izlaze, dok tebe prožima osjećaj sivila

Ljudi ulicu utorkom preplave, korpu i ceker nose u ruci,
jedni prodaju, drugi kupuju, a svi su u istoj teškoj mucij:

sve je jeftino onim što donose i skupo onim što odnose,
čuvaju obraz, a bijeda im slama i dostojanstva i ponose

Sablasno prazni su svi drugi dani u kasablijskoj sedmici,
ponekad nekakvi protrče, da prisustvuju važnoj sjednici

A ono što vazda je identično, tmula je, pusta, gluha noć,
Demon likuje tada, oglašavajući vlastitu beskrajnu moć

GRAD IZ BAJKE

Grad jedan ima, protuhe što zalutaju put do njeg nađu,
ili pirati koji na dasci plutaju napustivši potonulu lađu,

pustolovi što strastveno sanjaju u mračni kraj da zađu,
lunatici što ne umiju da se pri dnevnom svjetlu snađu,

tâti što životnu su pljačku izvršili, pa se nastoje obreti
gdje ni ljudski ni Božiji zakoni ne uspijevaju doprijeti,

serijske ubice, sretni što imaju novo ime i fizionomiju,
trgovci ljudima i narkodileri da vode svoju ekonomiju,

sotonisti da posve nesmetani o kultu Zla pripovijedaju,
zločinci koji ne pristaju niti Đavolu da se ispovijedaju,

vrači koji neodoljivo zavode dok o crnoj magiji zbore,
nobl što se preobraća kao u filmu *Od sumraka do zore*,

bezube vještice, kockari, ljupke bludnice, blijede hulje,
ka tome gradu staze nalaze i svi vali Brueghelove rulje

Blagoslovljen, ni nalik drugima, ti si divnu imao sreću,
jer rođen si tu gdje Diogen ne bi ni danju nosio svijeću

MAGNOVENO

Molim te, jedina, ne budi me ni prerano ni previsoko,
jer nisam, nažalost, ni proleter niti sam ponosni soko

Da budem radnik, trudbenik gordi, čestit i svima mio,
za time žudjeh, ali da njemu naličim, to stari nije htio

Ostvarivši što bješe naumio, miran je otišao, siromah,
ne znajući da sin mu je mimosvijet, i samcit kao monah,

koji ni vlastito ne razumije, a kamoli drugih ljudi lica,
te čezne da se uzdigne u visine, ali ne može biti ptica,

već u asketskoj ćeliji čami, i starodrevna prebire čisla,
a na hartiju ustrajno utiskujući i svoja slova nesuvisla

Protiču u tom sivi, što dati su mi, na zemlji ovoj dani,
i noć se, sa svakim svitanjem, još dublje u meni stani,

na rubovima svjetla i tame još magnoveno istrajavam
Nipošto me ne budi, mila, na javi kao lunatik spavam

JESENJA SKICA

Do jučer crveni bijahu, a krovovima se sada rasula hrđa,
crni dimovi viju nad njima, sve lošija u prodaji je krdža

I duge će kiše da počnu uskoro, uobičajena jesenja saga,
prolaznik će se tromo vući preko mokroga lisnatog sâga

Ali ne jure djeca ulicama, jer nema škole, a to je novina,
smrtonosan je virus u zraku, i ustrašena je cijela kotlina:

mimosvijet vijekovima, napokon u strepnji doline suzne
Promiču skupocjeni automobili i poglede odnose sluzne,

prazniji nego želuci, kroz ovlažene prozore oni ih motre,
tek o ponoći ugasnu i te oči, kada se vanjski prizor potre

Pa zoru oglasi lavež, iz obližnjih voćnjaka prilaze mirisi,
obnoć su iščezli oblaci, razlili su se po nebu čarobni irisi

U tome trenutku lucidnom sâm život se nad svime uzvisi
Zatečen si osjećajem da nije loše što na tom svijetu i ti si

KUĆA POD BOROVIMA

Da pokušaš konačno zapisati i ovo, više si nego prisiljen,
s otporom zbog straha da zapis tvoj će se doimati usiljen,

jer ne može biti drukčije ako si u krošnjama onih borova
od djetinjstva viđao vjeverice i let dobrohotnih stvorova,

sjenica, vrabaca, lastavica, nikada i crnih kapelana vrana,
dok nije se čulo da on boluje teško u postelji svoga stana

koji je posvećen sazdao pod tom granom zelenom uvijek
Ko da te ozbiljno čuje dok kazuješ da umirao je popriječ

drug i komšija drag, kada su mu nad domom letjele ptice
kakve nikad ranije uočio nisi, u toj šumici te zloslutnice?

Pa dobro, ipak napiši, a neka govore oni da je pjesnicima
u njinu ludilu duh oduvijek i bio naseljen samim avetima

Živnula je, opet, kuća pod borovima, ni onih vrana nema,
a ni ti o tajnoj vezi u vasioni nikakvih više nemaš dilema

BIVŠI PRIJATELJI

Žališ, svakako, što su ti odavno prijatelji bivši
neki s kojima drugovao si u Omanjskoj i Sivši

Slavlja je i drugdje bilo, sveudilj peripatetički,
i dobri i loši bivaste, neopterećeni lažno etički

Kad misliš na njih, obuzimaju te radost i sjeta;
iza spuštenijeh trepavica, kao sa onoga svijeta,

pristižu olimpskog veselja prizori, igrē opojne,
mladosti gorde, pa iskušenjā historije zdvojne:

išli ste kroz sve slobodni, svjetina neka se čudi
No sad kao da vječnost ste daleki, i pozni ljudi

već postajete, i svaki zarobljen u vlastitoj brizi,
ostaje tek da se stari dani zapišu u novoj knjizi

Pomisliš kako dorašli tada i dostojni ne bijaste
onog umijeća u kojem se prijatelj zbiva i raste;

o veličini tog dara zborio je i umnik iz Stagire:
sretnici u njemu zaplove i kada spokojni žmire

Lako zaboravljaš svaku neprijateljsku smutnju,
a zauvijek ćeš pamtit iugu i neizrecivu šutnju,

jer osjećaš krah prijateljstva kao tešku sramotu
Ipak, možda se ono i obnovi u drugome životu

SLADOLED I ČOKOLADA

Grad ti je ovaj, neumorno, smrzavao srce u santu,
praznio ga je kao seljanin na pijaci trešanja kantu

U očima dok si nosio nad gradom zanosnu plavet,
kao sablast tebe su motrili, kao iz pakla da si avet

Kad si najbolje godine trošio štiteći grad od hulja,
pod stopama ti se prolamao ponor od živog mulja

I sveudilj kad si pronosio njihovu sumnjivu slavu,
na puškomet su te vrebali, i ciljali strasno u glavu

Grizli su te jed i gorčina, pomišljao si i na osvetu,
ali kome da čovjek se osveti za dušu grada otetu?

Geste su njine nemilosne smjerale do tvog izгона,
a srce ti se opet punilo iz čistoga gradskog iskona

Znadeš i kako je užasno okupatori kada su stranci,
no i da smrtno su opasni jedino domaći liliputanci

Ipak, i kao fakir na iglama, ostat ćeš u tome gradu,
a djeci će, uz tvoj hum, davati sladoled i čokoladu

NAJDUBLJI SMISAO

Još jednom: papir i olovku primi, pa pokušaj opisati radost!
Mnoštvo je srokov a divnih, ali na um ti odmah pada gadost

I tebe ona je pohoditi znala, doživio si i ti, upoznao si sreću,
ipak, kad si poželio da je zabilježiš, opjevao si tugu najveću

Najdraže prijatelje uvijek si svesrdno u zagrljaje dočekivao,
a najturobnije stihove vlastite njima si nerijetko posvećivao

Utočište od svijeta žena i sinovi su ti značili, od zla katarzu,
vrelinu srca, a ti zboriš, opet i iznova, jedino o ledu i mrazu

O patnji Bosne i jadu u tvome rodnom gradu hvale ti verse,
podržava te i to u osjećanju da se pred Muzu veseo ne smije

Stizala su i tebi zanosna svitanja, prepuna epifanije blažene,
no, pjesme koje si obnoć sricao s Bogom su jarosno sražene

Trajat ćeš do kraja u tom da se izražavaš u stihu najgrubljem,
jer čutiš kako smislu si najbliži kad si u besmislu najdubljem

STEPEN ZA VRENJE

Nije začudno, ispostavlja se, štaviše, i kao zakonitost, to što se od drugih udaljavaš kako bi ostvario bliskost

sa svojom misterijom, i, dok odgonetku enigme tražiš, nužno je da se smiruješ, i da se stišavaš, i da se blažiš,

čak i da izbjegavaš ljude, i sve spone s njima da kidaš, dok mističnu optiku udešavaš i vid od vanjskog vidaš

i oštriš, pokušavajući da osvijetliš tu zatomljenu sliku, jer čovjekoliki te je stampedo vazda nosio u nepriliku,

energiju i elan i vrijeme trošio si na beslovesno trenje, ali rasla je nutarnja ognjica, i dosegla stepen za vrenje

Premda je izvjesno da nećeš na tom putu do cilja stići, nastojiš tajanstvu vlastitome što je moguće bliže prići,

i već ni riječ za druge nemaš, tek se hartiji ispovijedaš
Ne poznaješ ni prijatelje, jer posuvraćen si kad gledaš

oko sebe, a oni, ako još uvijek za tebe iole mare i haju, neka stihove ove zapitaju o tome šta si postao na kraju

SUROGAT

AKO USPIJEM

Razmišljam - ako sad bih se bacio pod onaj automobil sivi, šta će se zbiti s njime, hoće li ipak dalje nastaviti da živi...?

Ili: ako bih jedanput, iznenadno, u uzvitlane valove skočio, sa palube bi li mirno posmatrao i ne bi ni prst svoj smočio?

Biće što uvijek me u stopu prati, i disati mi slobodno ne da, stvorenje koje košulju moju odijeva i misli moje zaposjeda:

ne uspijevam razumjeti šta je, ali ako se radi čak i o utvari, prisutnija ona je za mene od svêga realnog svijeta; u stvari,

odavno ja se s njime u svakom fraktalu doslovno jednačim, posvećeno i bez ostataka, te mi se učini kako se presvlačim

jutrom u kožu njegovu, a on da uveče pidžamu moju oblači, kroz sanje i krvotokom do kapilara svakog da mi se dovlači

Od pređa je i obitelji za mene važniji, od domovine i jezika, premda o njemu ništa suvislo ne zbori ova oskudna leksika!

S njime sam postao neuporedivo od svega poznatog prisniji, od vode i zraka, neba i zemlje, o njemu sam mnogo ovisniji

Zagrcnut, zasad samo zamuckujem, kao ni nemušt što ne bi, no, ako uspijem njega da oslovim, kazat ću tada i sve o sebi,

jer obilato će sintaksa poteći, kao divlja, nezaustavna rijeka, i svi će se presahli potoci u tu bujicu slivati, od pamtivijeka

ODMAZDA

Već i kad pođem iz doma, i prije nego što dotaknem štek, ka vratima, sa one strane pruženu, osjetim jasno ruku neku,

kad cipele obuvam i pertle dok im drhtavim prstima vežem, ćutim da on ih je izuo i u moj krevet taj stvor sada već leže

Na ulici me pogledom zmije prati i nosom me pasjim njuši, kroz oči svakog prolaznika njegove zjene motre me pomno

Odavno zbog njega uznemiren sam, čak i dok duhan pušim: dim koji pušem utvarne obrise riše; sablasno, ježno i bolno

Sluđen sam podmuklim spletkama, na umu mi je odmazda i kad magnoveno usnijem i kada bdijem obnoć i povazdan,

jer nije kućni duh posrijedi, kakvi bjehu rimski penati i lari: spopalo me je biće iz pakla, što za zlo u svijetu jedino mari

Ubojice su njemu u pratnji, kurve, tati, opsjenari i ništarije, tako ovjerava gospodar svom Belzebubu zlobne maštarije

Opsesija postao mi je nesnosna, tako će biti sve dok dišem, drugo ako ne uzmognem - pokopat ću ga u onom što pišem

U SKRITOM PREDJELU

Kreće se poput reptila, laži kroz žvale stere dok gmiže,
inertan je, usporen, trom, a trena svakoga on ti je bliže

od kragne za vratom, i svaku tvoju hitru sustiže stopu;
ne uzmičeš više, jer zaludu si bio i poput ata u galopu

U tvom dahu diše, maše u ruku tvojih blagom mahu,
stanja ti turobna uzrokuje, večeru i vino ti truže, strahu

teškome vinovnik je; tvorac on je zlokobnog ćudoređa
u kojemu svaka hulja može da obezvređuje te i vrijeđa,

i bludnica i kepec svaki odvažava se na tebe da nasrne,
i k nebesima pri tom prst da digne, da zube iskezi crne,

na svete ajete pozvavši se i pravednika zagrmiv tonom,
u oholosti grotesknoj štićen grdnoga gmizavca tronom

Kao utočište, ostaje ti slobodan prostor taj jedan samo,
u verse da se sav preseliš, jer ne može da dospije tamo

gmaz s vlastitom odanom svitom: u predjelu si skritom,
gdje obnavljaš dostojanstvo u slavu anđelu plemenitom

NA LISTI

Nisi se žalio, kamoli proklinjao ili hulio zbog prostora
što ti je dodijeljen, premda si u tjesnacu i bez komfora,

zahvalan si majci i dragoj na slasti u posnom presnacu,
bez zavisti prema onima što se guše u janjcu ili prascu

Na drukčiji način ti si kao hedonista i odgojen i stasao,
ali drugima nikad takav, čak ni u dječštvu, nisi pasao,

i nikom potom, iako osamljen si stazama svojim basao
Javljao se i prijatelj što zdušno bi uza te tobože pristao,

pa bi ustuknuo, i užurbano na prvom zavijutku zbrisao,
a potom bi se najcrnjom objedom o tebi strasno glasao,

tvrdio kako sretan je što se od grdnog čudovišta spasio,
ali, nije te doticalo, jer odavno se svijet taj za te ugasio

U sebi si se skrasio, poput Kraljevića u orahovoj ljusci,
nevažno sasvim je u kakvoj god da ti se ukazuju njušci

Ne bi se čudio ni da si imenom za puščano tane na listi,
jer neprikriveno se ovdje kloniraju uzorni mladi nacisti

U PREDVEČERJE

Okružuje te svijet sve samih protuha, mediokriteta i šarlatana,
a grade se kako plemeniti do jednog su, i oslobođeni od mana

Protiče tvoje siroto vrijeme sred hohštaplera, kurvi i huligana,
no ti se ufaš da časnih ljudi ipak bit će i novih, sunčanih dana

Nastoje da te unize i podlo oblate, crnome da te izvrgnu ruglu;
uspijevaš da im izmakneš i da, grsteći se, šmugneš im na uglu

Utonulima u vječnu tminu bosanske zabiti, spasa im neće biti,
osama isključivo tebi je ostala, da na njih ne počneš sličiti i ti

Šutiš, u sebe zatvaraš se i pišeš samo da ne zaboraviš govoriti,
sasvim je nevažno što réci tvoji na hartiji uopće nisu svrhoviti

Slova u tajne šifre slažeš, pjesmu krojiš od izbrušenih stihova,
obaviš ono na šta si prisiljen, i opet, u predvečerje, sve iznova

Postupaš tako jer ne želiš da stvari istinskim imenima nazivaš,
drugačiji svijet još uvijek okultno u osamljenost svoju zazivaš

Ne znaš koliko uzmoći ćeš, bojiš se: nećeš još dugo da izdržiš,
te ćeš na koncu poimenično u proznom tignju sve da ih ispržiš

OSVETOLJUBIVO PJESNIŠTVO

Stihovi tvoji bi htjeli da kao slijepi meci prorešetaju ulicom,
nasumice da strijeljaju hodače, da budeš masovnim ubicom,

jer niko nedužan nije, oduvijek, sve dok drukčije ne dokaže,
što će da slaže, nimalo to ne pomaže: hitac će da ga prokaže

Ni vapaj kako na sve su pristali stoga što žele tek malo mira,
ni tō kako, usljed zemaljskih jada, ništa o svemu i nisu znali,

ni izlika da, pobogu, i sami stradavaju, ti ljudi bijedni i mali;
neka preklinju, kleče i dreče, za tvoje verse neće biti pancira

Nikakav zaklon nigdje imati neće, ne samo vani, na ulicama,
jer knjige su tvoje kao puške spremne na njihovim policama,

pa, kad se obitelji u ljubavi blaženo skupe oko večere vruće,
jezivo tad će da zaprašti, masakr će slijediti sred svake kuće,

a pomor da bude potpun, s brdā će tutnjati prozno topništvo,
i niko neće ostati živ: bez milosti je osvetoljubivō pjesništvo

SUČELICE

Leda mu nikad više okrenuti nećeš, a niti potiljak,
jer neprebolne su rane i predubok svaki je ožiljak,

od sada, uvijek ćeš sučelice, svijetlim u crno lice:
posmatrat ćeš ga predano, na oku držati pazimice

Takvi kao on - spodobe, božjaci, okrutne ubojice,
u busiji čekaju godinama i zlo spremaju kriomice,

suočenje izbjegavaju, a opkoljavaju te kradomice,
oružje im nije u ruci ni kada smrtne ispaljuju hice,

zatim se grade da nisu ni znali, a kamoli hotimice,
pravednici, tribuni brižni, moralne to su okomice!

Prepredeni, dugo opstaju i ostavljaju groblje cijelo
onih što prazne su imali glave i srce usijano, vrelo,

no ti ćeš na nj motriti netremice, te jednom smjelo,
kad odsudni čas nastupi, sprašiti njemu stih u čelo!

NEPRIJATELJ

Još nisi, nažalost, neprijatelja pravog imao, dostojnog,
mnogo ih je za plotom skrivenih; umisli da je polubog

poneki, te se pigmejac osmjeli u predvečerje da bocka
poput mušice, ne znajući da bačena je davno crna kocka,

ti si odlučio i Rubikon svoj prebrodio, kako je i Cezar,
pa sada, kao imperator slobodan, jezdiš ravno u mezar

Po dvoje udruženi, quaterni, quini, ili u brojnije grupe,
uzroji se, zuje, oblijeću oko tebe, i gricnu te za dupe,

potom, ushićeni, trijumf slave, a bojište drugim ustupe
Posmatrač nove kako se kuraže, pripremaju i oni trupe,

došaptavaju se, a kad pomisle da otkrili su tačku slabu,
jurnu u napad, i ti si opet izložen nepodnošljivu svrabu

Neustrašiva dušmanina još uvijek čekaš, barabu opaku,
kao odanom prijatelju, tajnu ćeš njemu povjeriti svaku,

štaviše, zborit ćeš kao sinu, predočiti mu neznane pute,
zagrliti ga nježno, i najzad reći: A sad nož uzmi, Brute

SUROGAT

Premda mi hulja radi o glavi, ja nemam vremena za njega, prećih problema od glave imam i ne znam od tog manjega

Da pišem o njemu, tek bi još jedna otrcanā nastala studija, jer otkako postoje države, takve opisuju tužilaštvo i sudija

koji pravorijek izriče po paragrafima i povijesnoj analogiji Egzemplari su ovakvi opservirani i u socijalnoj psihologiji

što tvrdi da bez bolesti društva ne bi nastao ni individuum koji zorno svjedoči da je izopačen čovjekov karakter i um

Kome je do tog, podrobno se može poučiti u antropologiji, eto im i Fromm i Strauss; ali ja sam stao na drukčiji drum,

a na njemu me, već odavno, ni jedna ljudska zloba ne boli, i gdje, samo tu, ne opstaje istina drevnih Latina: *Vae soli!*

Ergo, takav jedino prezir zavređuje i nedostojan je talenta onog kojem i pura valja za večeru, ili njen surogat palenta

KROZ ŠPALIR JEZE

To nije ona stara, osunčana, rodnoga tvoga grada ulica,
koračaš kroz špalir u kojemu njegova nanizana su lica,

sa obje strane su, jedno uz drugo, u suštu jezu spojena
Odavno je jasno da pala je i ta ulica, zlom je osvojena,

ali ti hodiš uzносит, gord si (premda ti klecaju koljena),
jer na izlazu te, nasmijana, sloboda čeka: tvoja voljena

Ne znaš gdje ćete poći, no ti si stigao čim dođeš do nje,
beznačajno je sve što ostavljaš, i što će zbiti se potonje

Stihove u džepu nosiš, u duši uspomene, i savjest čistu,
sve što si mogao ti si učinio da se suprotstaviš Mefistu,

ali nemoćan je usamljenik kada drugi u borbu ne smiju
Zar da se kraljevski žrtvuješ za njih, a prezireš ih sviiju?

Stoga ih prepuštaš njihovu jadu, i smradu u tom brlogu,
te ljubavi svojoj u zagrljaj sad hrliš, kao jedinom Bogu

U MUCI

Ne odveć mnogo, ali ponešto ti jesi kazivao sinovima,
a sada su oni odrasli ljudi, i stoje pred istim zidovima

Slutio si da bit će tako, jer ih je njina odnjihala majka
kao i tebe tvoja, stoga je i njima strana sveopća hajka

u kojoj prezreni svi su sinovi, danas i ovdje - u Bosni,
čiji karakteri nisu beskrupulni, kako bi postali unosni

Dok srozava se ljudsko, i narasta nesaglediva propast,
ustoličila se, kao vrlina, samo na ličnom kontu porast,

idealom ovlaš skrivena: Bogom i Zemljom i Nacijom,
bahatost odavno nije zabavljena lažljivom gradacijom

O snazi u jedinstvu, o svojoj vjeri i domovini - parole
ove sada na obzorju ne vihore, izlišne su one za ohole

I nerođeni su beznadno ucijenjeni, a tako i tvoji unuci,
i njihovi će zemaljski dani u poniženju trajati i u muci

REZIGNACIJA

Upitati se treba, najzad, šta će u svemu iole biti novo
ako i doživiš koje ti pripremaju unižavajuće iskustvo

Zašto bi stare i davno preživljene rane i ti sad bolovo
kad znaš da samo si još jedno, ponovljeno prisustvo?

Banalno je ono što i drugim se zbivalo i nije utjehom,
ne samo porazi, već čak i sve što tumači se uspjehom

Uvijek na osami, jer rezigniran si zbog tog što naličiš
ljudima, i ovo osjećanje uspijevaš u versu da uobličiš

Gnušaš se tog što se u memoarima iz šestoga stoljeća
može doznati o onom što si ti doživio ovoga proljeća

Nisu tvoje radosti ni tuge, niti zdravlje, kao ni bolesti,
samo si zato ovdje da obnovi se svijet u ludoj obijesti

Mada si takvim rođen, ne želiš da kao čovjek i umreš,
u sebe ponireš, ali upadaš i tu u ponor njihova brloga:

ljudski zaudara sve na šta pomisliš i u ruke što uzmeš
U svakoj ideji zatičeš istovjetan odraz i Vraga i Boga,

a vječno od njihova lažnog dvojstva u cijelosti zavisiš
Proklet si, jer ne možeš sebe drugačijeg ni da zamisliš

ROĐENDANSKA OPORUKA

(12. mart - 25. oktobar)

Odbijam da me u ovome gradu kao tebe štuju i slave
protuhe što su razorile ti život i bešćutno došle glave

Prazne monade i sad su ovdje, besmrtni samo su oni,
rođendanom se tvojim ponose u licemjerju šampioni

Moćni su tako da će domalo i avionsku graditi pistu,
a ista lica avetinjska uklonila su tvoju iz parka bistu,

pa i kamene udove da je imala, noge i ruke, ta statua
uzalud bi se opirala najezi zlobe iz svoga paspartua

Ne dopuštam da i mene kao tebe još živog pokopaju,
i versa moga da se zatim kao svoje baštine dokopaju,

a da ti hulje istovjetne, nakon cijelog pustog stoljeća,
rođenje oskvrnu kao biljeg vajnog poetskog proljeća

Nesretni pjesniče, jedini brate, ostani u svome dobu,
i ne zavidi meni ni na čemu, jer živim u istom grobu,

za iste ideale bdijem, samotnim stihom sam ponesen,
ne dajem placet da njime okite lažnu pjesničku jesen

GENIUS LOCI

Lica im ne srećeš, ulicom promiču tek nacerene maske,
krevelje se, i šute, a ako i prozbore, izriču jedino laske:

divna si, a ti božanstvena, plemenita kao iz loze carske
Pomisliš da ih ne poznaješ, ovo je za te terra incognita,

a isti su u stvari oduvijek, prisjećaš se: ab urbe condita
Duh su mu ovaj u temelje položili već prvi gradski oci,

i nepromjenjiv je zauvijek ostao prijetvorni genius loci,
laži su sve za šta se izdaju, krcati samo nek su im lonci

U smutnoje vremena, poneki od njih iskrсну i na vidjelo,
kada kovitlac povijesni na pijedestalu uzdigne zlodjelo,

jer ambijent to je u kojemu redovno bivaju nenadmašni,
no zaniječe im se nedjelo kad mine taj momenat strašni

Prezreni svi su što ipak, u tmini, ljudskim licem zasjaju,
izrodi omraženi, o njima naraštaji i ne trebaju da znaju!

Ali, pjesničko ime se uvijek nekako kroz šutnju probije,
pa tada, uprkos stradanjima, naziv škole ili ulice dobije

I fotografija njegova volšebno čak i na banknotu stigne,
a pred njom se mještani, štaviše, i bogobojazno prigne

INSPIRACIJA

Nisi nikada pristao da se sa onom opakom zvijeri boriš,
a srce ti uzdrhti već i na pomisao da se njemu dodvoriš

Ako se odlučiš za sukob lični, na nj ćeš početi da sličiš,
u mukama bi jeznim tad bez sumnje stao da bolno cičiš

Ako ga poraziš, trbuh proburaziš, i da zatreš mu pleme,
on bi pobjednik bio, jer duša bi ti vražije primila sjeme

Ni Boga za spas ne moliš, jer tu on kleči i pada na čelo,
odatle demonsku snagu crpi, i nadahnjuje se tu zacijelo

Kloniš se prijatelja, savladao si, napokon, i ovu lekciju,
jer zatreba li, jedan će od njih da zarije kobnu injekciju

Očito je da pustinjakom postaješ, i to u rodnome gradu,
a sanjao si da jednom ćeš, kao Huso, hrliti na barikadu,

ali, i Husina i Musina, uklonjene su njine iz parka biste,
to se gradovi u Bosni i od mrtvih heroja i pjesnika čiste

U ilegalu se sklanjaš, jer drugačija ne preostaje solucija,
vidiš kako u svijetu cijelom trijumfuje kontrarevolucija

No, sinove svoje ohrabruješ, premda se priprema racija:
Huso, Nisim i Musa, veliš im, nek budu vam inspiracija

Ida je pjesmu *Partisan* navila, božanstveni glas Cohena
Sada si sretan, jer rat je gotov, i sloboda trajno osvojena

NE OSTAJE TI DRUGO

Budeš li sada zamuknuo, kako ranije nisi nijednom,
riječ svaku koju tek i zaustio si učinit ćeš bijednom

Odavno već si sasvim klonuo od uzaludnog govora,
namjeravao si da ga smiruješ i do nečujnog romora,

da se osamiš, pa obitavaš nevidan u predjelu tihom,
ne oglašavajući se više ni oduvijek izlišnim stihom,

jer naučilo te je vrijeme da beznadne su čežnje Ega,
ne može brijeg čovjeku, niti jadni čovjek do brijega,

budući da ne postoji ništa izuzev zabrinute materije,
rezignirane stoga jer tromb će joj se domoći arterije,

pa će da nastrada kao pod salvama topničke baterije,
a ionako je svjesna da je izgrizaju i virusi i bakterije

Ali sad si spoznao da je i gori od tog bezočni odnos,
istinske vrijednosti tijela jedino da su prkos i ponos:

pomirit će se najzad i s time da se u vječnoj boli vrti,
da drukčijeg epiloga za njeg nije do ništavila u smrti

Ne ostaje ti drugo već da se još jednom obratiš riječi,
da dostojanstvo kroz nju opet u gluhoj tmini zazveči

NEMOGUĆ DAN

Iznenada si posve lak, kao da lebdiš, ne diraš nogostup,
stotine prolaze, ali, začudo, ni jedan nije ni zao ni glup,

veseli svi su, razdragani i lijepi, isijavaju vedrinu čistu!
Pitaš se gdje si, u kojem gradu, gledaš li onu ulicu istu,

pa i ti koji si, jer si još jučer grimasom naličio Mefistu,
u teške muke bi ih bacio, a sad ne bi da zgaziš ni glistu,

u plamen pakla sve bi ih poslao, u takvom bio si bijesu,
pa makar i ti nestao s njima, da u istome skončaš lijesu

Učtivo prilaze, grle te i sa osmijehom tapšu po ramenu,
o zdravlju pitaju, nešto čestitaju i hvale narav stamenu,

pomoć ti nude: samo se jávi, ta znaš moju adresu i broj,
čast će mi biti, ne ustručavaj se, pa ja sam prijatelj tvoj,

uvijek iskreni... I ti uzvraćaš, što ne može biti obećavaš,
ćutiš da narastaš, do nezamislivih se razmjera uvećavaš

Crvi, međutim, riju u jabuci, stoga pomisliš: ovo je san
Uštineš se, ali zaboli! Uistinu, svanuo je nemoguć dan!

Preselio se u tebe svijet, i miran je napokon stekao stan,
tu će od danas živjeti, a ti ćeš se smiješiti kao bonvivan

VEDRA JEDRA

Pišem tu pjesan posvećeno, no koju god riječ zaustim,
sasvim je drugačija onā koju tog trena na list spustim,

pa gledam prestrašen u nju, kao u zvjerku usred šume,
a ona je posve pitoma, te, štaviše, i brižno motri u me,

posmatra nježno, poput žene, i kao da želi da mi kaže:
od ovih riječi verse sláži, bit će ti i tvoje pjesme draže

Očajan kako već jesam, u mrkli ponor segnem iznova,
ali udica-olovka je na papir opet iznijela svijetla slova,

sasma protivna tami, koja mi guta skršene duše njedra
I znam, tō ako potraje - pjesma mi neće biti čudovište

još jedno, već lađa što plovi razvivši vedrā u šir jedra,
a zamuknut će vrazi koji predugo u potpalublju vrište,

i anđeli će na čistini da nađu vlastito svečano utočište
Dobro, na koncu, ako moram, i tu pjesancu izdržat ću,

potom ću opet biti poet kojemu sudba ne bješe štedra:
ne muze, u pomoć zvat ću đavle, moju ponoćnu braću

ZVIJER - PTICA

Zaziru neki od tvojih pjesama kao od zvijeri oštarih zubiju,
kao da kandže imaju te mogu opasno raniti, čak i da ubiju

A versi tvoji, redom, ptičiju narav imaju, štaviše golubiju,
za zrnjem smisla vječito tragaju, na smetljištu ga kljucaju,

ali, ustrašeni su ovi užasno, bulazne i na sijelima buncaju,
mada su moć svu prigrabili tu ptičicu ne umiju da suzbiju

Uspaničeni, dovijaju se u očaju i gnusne smišljaju spletke,
jer znaju da nije posrijedi ljubimac za njine kućne krletke,

već stvorenje koje među njima obitava, ali svoj ima smjer,
stoga i ne vide pticu u njemu nego razjarenu, opaku zvijer

A ničega novog u tome nikada nije bilo i ni sada ga nema,
jer otkako svijeta je i vijeka, satrap omču pjesniku sprema

I ubiti ga može, novi će biti rođen, to kaže i šaman Miłosz,
svetost će svijeta održavati pjesnik, ili dokrajčit će ga ološ

TUROBNI POKUS

ZVUK U TMINI

Nisam je ranije čuo, ali pomislih da ponornica u dubini huči,
ili kukavica, koju ne vidim, pjevajući u tuđem gnijezdu čuči

Takav je do mene glas stigao, nepoznat posve i muklo zvuči
Otegnut, a potom kratak: to se komšija u boli samrtnoj muči

Možda i neki siromah bespomoćan u očinskoj stradava kući,
založenoj, pa neotplaćenoj, a policija ga nastoji iz nje izvući,

moguće da i tama, u kakvoj zanoćio nisam, tajne znake šalje,
ili se daleka brda pomiču tmulo, ili je nešto čak mnogo dalje

Ili je užarena magma, i erupcija će uslijediti nekoga vulkana,
ili su tektonske kretnje, a eho pòtresa s neznanih stiže strana

Možda su ovo i armije zatutnjale, ako se još jednom zaratilo,
pa ginu civili hametice i nevoljne vojske sučelice, gluho bilo

Kako da saznam šta se zbiva usred sveopćeg crnog mraka...?
Mîsli u valima jedna za drugom stižu, i ugasne namah svaka,

a jedina koja kao svijeća leluja jest da mirno spava vaseljena,
dok se u meni začela čudna, ali opaka, neka presudna mijena

PREOBRAŽAJ

Nejasno nešto događa se, kao da agregatno mijenjaš stanje;
šta god da je posrijedi, ti nemaš o tome baš nikakvo znanje

Kao da vlastito tijelo napuštaš, da pokušavaš iz njega uteći,
kao leptir iz larve kada izlazi, iz oklopa manjeg u onaj veći

I možeš tek da nagađaš o preobražaju kojem si sada izložen,
a jedino je izvjesno, pri tome, da se ne čutiš manje ugrožen

Nedvojbeno naslućuješ kako će još i dodatno da te unesreći
to što se poput mačora promisećeš u nepoznato nešto u vreći

Drhturiš ustrašeno, unezvijeren si, bespomoćan i uspaničen:
neće ti promjena slobodu donijeti, ostaješ vječno utamničen

No nema povratka, pokrenula se nezaustavna metamorfoza,
napuštaju te organi vitalni - izlišna je truplu tvome narkoza

Načas se ponadaš da ćeš iznova možda nekako da se okupiš,
ali treba u međuprostoru posljednjim riječima da se otkupiš

Krhko je ufanje ovo, jer isključivo bi grešnik molitvu znao,
a ti možeš kazati samo: bijah i jesam kakvim On me je dao

Pa, ako ikome igdje - u vječnosti bi se Njemu moralo suditi,
ovo imaš da izjaviš, ma kako da će se drugi i groziti i čuditi

Ti ljudi jadni koji zlo čine, a stradavaju oni kao što patiš i ti,
dok se pod skute počela zlotvornoga groteskno nastoje skriti

KRIK U NOĆI

Gluho je doba, i kríknu jezivo u daljini nekakva očajna ptica,
a do tebe je stigao u tome času glas nebrojenih samotnih lica,

neznanih, koja za zagrljajem bližnjeg uzaludno čeznu i vape,
i predugo traje iščekivanje njino jalovō, sad već i nade hlape,

pitaju se da li i On za njih još haje, te, bez igdje ikoga svoga,
hulna se misao zameće: pa ima li uopće toga dobrog Boga?

Usnula je kraj tebe žena, a blaženo spiju u drugoj sobi djeca,
no iako ljubavlju ušuškan si, osjećajem svete ljepote i miline,

učinila je krikom ta ptica nesretna da srce nijemo već zajeca,
i duh tvoj da topli dom napusti, pa da se nad svijetom uzvine

Lebdi sad nad njime, gledajući sela i gradove, planine i vode,
i posmatra mirijade stvorenja koja slamaju užasne nepogode,

dolinu suza, gdje i Orfeja bešćutna nijemost crnoga neba tišti,
zaboravio je svećanu pjesan, i krešti, prenemaže se, čak vrišti

Zbiraš se pred zoru, lêžē u tebe vaseljena kao u vlastiti fokus,
nad tvojom posteljom noć je još jednom izvela turobni pokus

Opet si imao onu moru, kaže mila, jer pogled ti je posuvraćen
Mirisom kafe, i glasom blagim, u život ćeš i jutros biti vraćen

KA ZVIJEZDAMA

U vječitoj si potrazi za načinom u kojem te se ne tiče
ništa drugo do smrkava li ili ružoprsta pak zora sviće,

da izdvojiš se sasvim, u svoju da se zaključaš kabinu,
ali na palubu te kao klauna zovu, kao glumca na binu

Nije ti dozvoljeno da živiš vlastitu osamljenučku rolu,
a bez dara si za opću dramu, koja te vodi ka umobolu

Saplićeš se, tumaraš pozornicom, padaš u tešku moru,
osuđuju te kada zakreštiš: ne umiješ da zboriš u horu!

Čim se pojaviš, najveću tragiku u grotesku ti izvrgneš
prokazav joj skriveno lice, ali ne daju ti da se otrgneš

Očekuje se da zapjevaš po volji prepariranom narodu,
no, ti ni nalik ne možeš biti onome antičkom rapsodu,

jer povijest je ljudi nakon Helena u potpunoj inverziji,
a danas se vrtoglavo približava i animalnoj konverziji

Jezgra se svêta drži u pjesniku kao posljednjem žrecu,
on ka zvijezdama podiže oči, a oni ka punom mjesecu

KOBNA PUTANJA

Sve jasniji su znaci - plemeniti beznadno već su poraženi,
sa pijedestala ceri se Zlo, dobrohotni su odavno omraženi

Od svega što te je olimpski radovalo, izjedaju te sada srsi,
sunovratio se svijet, a izgledalo je da prilazi smislu i svrsi

Danas je istinoljublje tek iz pradrevnih doba izlišan relik, i
svaki spomen pravednosti zabilježi se kao opasan delikt

U pomno kontrolisanom rasulu ne živi čovjek, već tavori,
programirani su savršeno i svi provizorni oporbeni tabori

Kročiš li u hram nekada, među spletkara stat ćeš i barabu,
okrenut ti je leđno, pa nećeš uočiti lice Šejtana u mihrabu

Vode će ispariti, zrak će se gušiti, gnjiti će sunce sa osoja,
uskoro sve će da iščezne, uzaludna je i ova pjesanca tvoja

Obrće se još uvijek Geja, u ustaljenome krugu ona se vrti,
svjetlošću zakrinkane, putanju njenu utvrdile su sile smrti

GLASOVI KARNEVALA

Kada bih mogao da se skamenim i da mirujem kao statua
Ja da sam mrtvā na platnu priroda, neovisna od paspartua

Ribica da sam, a svi nek smatraju da nisam svjestan vode
Urođenik u rezervatu, što ne zna čak ni za pojam slobode

Bilo bi sjajno da novorođenče ostanem kad sam već začet
Kao lubenica zelen, a crveno da živim, ali vječito nenačet

Poznajem invalida koji ne sanja noge nego na njima skije,
i grobara što jamu iskopa, te se grohotom nad njom smije,

egzibicionistu razbojnika što obnoć navlači sudačku togu,
i slijepoga popa, vjerujem samo njemu kada zbori o Bogu

Za trajno utamničenog čuo sam, a tvrdi da je na karnevalu,
i za pustinjaka što prijatelju javlja da leži na krasnom žalu,

za akademika kojemu želja je najveća babarogu da sretne,
i mudraca što savjet ne daje nikom, nego ga s uma smetne

Ne dvojiš o tom da će govoriti kako si oduvijek i bio lūda,
dok pokušavaš kazati koliko divan je svijet, i prepun čuda

SAN MIZANTROPA

Promiču jedni ustrašeno, kao drevni Egipćani pljosnati,
zatim se drugi odnekud pojave, kao vukodlaci kosmati,

a treće ni opaziti ne možeš, samo su sjene na zidovima,
poput vjeverica su četvrti, veru se po oštrim bridovima,

s dugim njuškama nastupe potom u valima, naliče hrtu,
za njima mrki su medvjedi kakvih nema niti u zoo vrtu,

preciozne dame na bal su krenule, repovi su i oči lisice,
radnička klasa vuče se s posla, ali to su miševi i mišice,

i lica krokodila, tašne, odijela: intelektualci i kriminalci,
morske psine ulicom rone, u plivanju su svjetski prvaci,

bratski se grle hodže i popovi, to je zanosan maskenbal,
puškom i knjigom u zraku vitlaju, svetački to je arsenal,

slijedi ih rulja: protuhe, ubojice, kurve, bogalji, božjaci,
svi koje nesretna majka djevica nije uzmogla da pobaci

I pričaš dragoj šta si vidio: I nemoj ništa da mi vjeruješ!
Ne brini, mili, ta isto je sve vani, ni u snu ne pretjeruješ

ODA LJUBAVI

Za Idu

Ubojicom sam mogao biti, najcrnji me vitlao Vrag,
ali, divnō se čudo isprijecilo: tebi sam postao drag!

Ni zlo stoga nije uzmoglo u meni dospjeti na svoje,
jer dobar sam kad sam s tobom, kad sam nas dvoje

Beskućnik i probisvijet po naravi, takav sam rođen,
pustolovnim duhom bijah kroz tamu strasno vođen,

između Scile i Haribde, od Prokrusta pa do Kiklopa,
nepogode i nakaze savladah bez mača i bez oklopa

U sebi tvrđavu sagradio sam, bez bedema i opkopa,
te slutih da samotan ću u njoj kraljevati, do pokopa,

no spoznah da slobodan tek sam u okovima tvojim,
nejasan drugima sam, jer tebe i sebe jednim brojim

Kad nisi ti pored mene, pa te na ulici krasnu vidim,
nepotpunosti vlastite se uplašim, i sebe se zastidim,

a kada te iznova k meni ponese laki užurban korak,
ozaren postajem opet, nesretan više nisam ni gorak

Božansko djelo ti si, ja sam stvoren od tvoga rebra,
alhemija je čudo što se zbilo, iznad svakog cerebra

Čarobnim naš je svijet, drugo su samo morni snovi,
blistava odaja kroz oblak varke u nebo mirno plovi

IDILA

Truhla stabla po tom vrtu-papiru svaki dan marljiv sadiš,
zatim ga od predvečerja do ponoći uredno zalivaš vinom

Ustrajan, vlastitu kuću bez fundamenata od krova gradiš,
idilično ćeš u njoj obitavati s dragom i milim vam sinom

Crtaš akvarijum da uživali biste s osmjehnutim delfinom,
i špajz, prazan i raskošan, koji će kuću nadmašiti širinom

I ljubimca ćeš najdražeg naslikati: bez repa i glave pseto,
sjekiru i pilu mjesto kista koristiv, za finije poteze dlijeto

Za biblioteku odvojiti ćeš veliku, posve zamračenu odaju,
u njoj ćeš čuvati knjige što se uz džamiju i crkvu prodaju

Racionalnom sasvim, nepotrebni su tebi šupa i drvarnica,
u dvorištu ćeš podići jamu, a na njoj će pisati Mrtvačnica

Putovati ne misliš nigdje, garaža za auto stoga ti ne treba,
niti parkiralište pred kućom, jer za te neće biti ni pogreba

A sve kad dovršiš i kad okončaš svoju domaćinsku muku,
priprijetiti ćeš prijatelju da posjed zaobiđe u širokom luku

TJESKOBA

Ne pamtiš takvu vrelinu, gušiš se kao ptiče pod crijepom,
zgužvan, ni o ružnom misliti ne možeš, kamoli o lijepom

Pogledaš li vijesti, kroz ekran ti dolijeću nevidljivi virusi
Svježine nikakve, ne plove nad gradom ni beskišni cirusi

Telefonom se prijatelj jâvī, odnedavno ozbiljan bolesnik,
njegovo srce sad je slabašno, te više ne smije biti pjesnik

Još si napolju, a žena i sinovi svako u svom su karantinu,
turobne ljude susrećeš, utjehu ne mogu pronaći ni u vinu

Tobože prekretnan događaj, oglašavaju se još jedni izbori,
uzaman, jer iznova će loši pobijediti, te će da budu i gori

Kao i ranije, posvud se razmeću skaredni hodže i popovi,
u izobilju su nanizani pozivi kao zlatnoga klasja snopovi

Pokušavaš knjige da štiješ: u njima sve je učmalost sâmā,
tlapnje i afekti taštoga ega, ponegdje tek se nasluti drama

primordijalna, koju poneseno su nagovijestili davni žreci,
scientia sacra ne krije da izlišni su i nesuvisli poetski reci

izuzev Orfejevih, što bijaše nagnut nad izvorištem iskona,
dok ovi ohrabruju vrstu da istraje putem paklenog izгона

Za postelju jutros si svezan, i već te guši smrtna tjeskoba,
ali dižeš se opet, otklanjaš krpe, kao Lazar iz svoga groba

TAMO

Ni ovaj stol nije tvoj, i dalje to je imovina njihova,
premda si na njemu napisao i dvije hiljade stihova,

ni gorko vino što već godinama sa istog stola piješ,
ni ledno srce, na njegovu se taktu odavno ne griješ

Prsti dotiču mrežu na čelu, lice, usne, i drugu ruku,
pitaš se zašto si prisiljen na tu u tuđem tijelu muku

Ne bi prisegnuo da zrakom vlastitu glavu pronosiš,
u njoj je nešto čime oduvijek razumu silno prkosiš

Ni divna dama tebi ne pripada, kao što nikada nije,
iako jednu postelju dijelite čak više od tri decenije

Dok se ne bjehu osovili, činilo se da tvoja su djeca,
a prizor prazne kolijevke tek sada te duboko štreca

Zar si ikada imao roditelje ako u grobovima čame?
Da si ih smatrao svojim, ne bi ih tamo pustio same

Ali sada se i ti, zapravo, za njima pažljivo spremaš,
pa strahuješ da nestat će tada i ono čega već nemaš

NA KRAJU ZIME

Već se i sunca ukaže trak, studen se otima od njega,
po vrhovima brdā još uvijek bijele se krpice snijega,

i dalje mutan je zrak, tek načas naslutiš dubinu neba,
zima je, brzo će proljeće stići, ili neće, još se koleba,

u zoru hitaš ulicom, umotao si šalom obraze mrazne,
njezine nosiš rukavice, ali, kao i ruke, one su prazne,

oči pod crnim staklima, i ne vidi se da su bezizrazne
Juriš bez cilja, od sebe uzmičeš kao od opake kazne,

od mržnje, zapravo, kao da možeš pobjeći od pizme
Posrću i klecaju noge, premda staju u solidne čizme,

kapa je uzalud, jer ledena je posve pod njome glava,
ni džemper ne grije srce dok mrtvim snovima spava,

sasma dobro skriven je torzo u očevu kaputu krombi,
ne znaš hoćeš li živ izići iz te zime ili već jesi zombi

SVE VIŠE AVET

Bezglavo bježao bi, ali nikako ne možeš da nađeš vrata,
postoji prozor, no skok bi kroza nj značio čin sunovrata

Kušao si i kroz zid, noktima rio, te čelom kao macolom,
u očaj padao si, još teže beznade, bivao slomljen bolom

Onda si sebe prezirao, govorio si: glupane, idiote, volu!
Ako si ljudski stvor, kako možeš gubiti samokontrolu?!

Začinjala se tako, uvijek ista, žučna raspra, čak i svađa:
nisam ni htio biti ovo; zbila se, naprosto, gnusna krađa!

Zar sâm bih odabrao zatočenje u nesnošljivom šablonu
da su me pitali o tome dok bijah blažen u svom iskonu?

Uto, još jedan dan je svanuo, a ti si čovjek među ljudima,
uranjaš im u zjene: da li slute o tvojim noćnim čudima?

Popodne, samac, izvan naselja, motriš beskrajnu plavet,
žudiš i sada za njom, ali sve manje duh si, sve više avet

MORE U KOJEM RONIŠ

NOTTURNO

Ponoć je minula netom, svod bez zvijezda, doba je gluho,
pa ni jejina da se javi iz daljine krikom, tišina u tvoje uho

zalazi, u potpunoj je tami izlišno i svako drugo tvoje čulo
Zastalo sve je, i sve je zamrlo; vasseljenu je opsjelo tmulo

osjećanje: bespomoćnom ona se ćuti spram golema užasa
Ni glasa od sebe ne da, pritajila se, brine da nije joj spasa,

jer znade za Riječ po kojoj će, jednom, sve da se zatalasa,
nestat će brdā i dolinā, mora i planina, i bilja i ljudi i pasa

Šćućurila se vasiona, uvrnula se u se, naježila se u strahu:
strepri od zvuka roga onostranoga, iščeznut tad će u mahu

A sati promiču sporo, jedan za drugim, i ništa se ne zbiva
Ali plamićak sinu iznenadno, te ona trepnu: ta još je živa!

Vara se vasseljena, mniješ, sada kad novom se danu smije,
sin njezin gospodar joj je, smrtni se Demijurg u srcu krije

KENOTAF

Da si mogao birati - ni umrijeti ovdje ti ne bi poželio,
a protekle već su tolike godine otkako se nisi veselio,

i sada ti jedino preostaje da razmisliš o svome grobu,
pa da odlučiš gdje da odložiš ovu tjelesnu garderobu

Dobro bi bilo da iščezneš mimo svjedoka i fotografa,
spomenik zatim nek ti podižu poput tolikih kenotafa,

na zemljici potpuno ravnoj, pod njime da nema jame,
ni kosti tvoje da u njoj osamljene stoljećima ne čame

Ne tvrdiš, pri tom, da bi ti drugdje u Bosni bilo bolje,
jer nju su beznadežno prekrile tmine smrtno zlovolje,

nisu prestali da se komešaju crni oblaci ni nakon rata,
kao da duh iz pakla redom je zašao, od vrata do vrata

Cijeli da nestaneš, ne duša samo, u volšebnome hipu;
znajući da drukčije će biti, ti zboriš o suštom principu

VRANE NA MJESEČINI

Mimo povijesti, usporen, taj stari bosanski grad baulja,
uronjen sasvim u tamni skerlet tonova turobnih orgulja

Pola se milenija magnoveno između jave i sna promiseće,
ni za se ne znajući: kako da misli o onom što ga pokreće?

Od žege pustinjske do ledene studeni doba se stoljetna
smjenjuju, bez značaja je u tom i sva blagost proljetna,

jer šta vrijede zbivanja na ovoj posvemašnjoj margini?
Ponekad, noću, proplamsa jeza od pomisli o Kartagini

i glasa što reže *Ceterum censeo urbem delendam esse!*
Rijetki prisebni mještani u smrtnom se strahu zatrese

Komešaju se još uvijek ljudi i jesen već gradom miriše,
ne naslućuju da ponoć se primiće u kojoj neće biti više

ničeg, vrane na mjeseci samo i dvije-tri na putu cigle,
a zlokobne su pjesničke vizije već davno do toga stigle

PRED SAN

Zbilo se da sve je izbrisano, i stvara se svijet iznova:
u ruci Tvorca još jednom je šarena kocka Rubikova!

Nehajan on je, dosađuje se, sporo se pomjera, žmuri,
u nepojamnoj Vječnosti zijeva, nikuda mu se ne žuri

Ponekad škilji na jedno oko, te opet blaženo drijema,
ne zanima ga šta nastaje, svojoj se prepušta dokolici,

mrdnu se načas prsti, ali njegove volje u njima nema
Pitaš se: bude li je uopće, u kakvoj će se naći okolici

Bosna, i kakvi će ljudi, ako se rode, u njoj da žive...?
Crni nek budu, žuti, crveni, samo ne opet te boje sive

Zabrinut si, roje se turobne misli, prepuna ih je glava,
no Stvoritelju je svejedno, hrče nesnošljivo, on spava

A onda, najednom, spoznaš da iščeznuti si morao i ti,
štaviše: ako već ničeg nema, tad ni njeg ne može biti!

Tmina je posvuda, možda će ipak svanuti novi dan...,
ali to više i nije važno, jer uranjaš, napokon, i ti u san

NA SLIKU GOSPODNJU

Gusta magla lebdi nad vodom, i ne prozireš kroz nju,
čovjeka možeš samo da zamisliš na sliku Gospodnju

Vidiš, najprije, zastrašujuću jednu, groznu ophodnju,
poput zombija, stradalnici što nisu izmakli povodnju

Ali to se može pripisati Carpenterovu filmu *The Fog*,
prisjećanju tvome na horor; ima li nešto s ovim Bog?

Za njima u vrsti pod konac dotjeranoj ponosno kroče
Kaligula, Atila, Napoleon, Staljin, i Hitler i Pinochet,

duga je povorka, u njoj su i Idi Amin i Harry Truman,
rulja ih slijedi kličući, a nju predvodi kanibal gurman

Na centralnome trgu uzvrelim kotlom miješa vještica,
Jan Hus i Bruno u ognju plamte, a neka dobra starica,

prosta i bogobojazna, prikuplja suho drvlje za lomaču
Kršćani ovna kolju pred oltarom, a muslimani krmaču

Ne prodire troma misao u zdanje gdje obitavaju vlasti,
skroman je um tvoj da dokučiš u kakvoj uživaju slasti

Zaključane su luksuzne odaje u kojim su poduzetnici,
od gladne sirotinje brane ih kerberi, troglavi svećenici

U akademiji su mislioci i pisci, znanstvenici i filozofi,
diskutuju o tome kako će izgledati svijet po katastrofi

Najbolje ipak bit će da maštu svoju napokon i ti utuliš,
jer dok se čovjeka prisjećaš, optužit će te da bogohuliš

A kad se magla jednom digne i tâ se predodžba razide,
u stari ćeš se nemir vratiti, i svoje antiljudsko predziđe

ILI - ILI

Slušaš pticu što pjeva, slavuj li je ili je bulbul
Opojan miris dopire, ili je ljiljan ili je zumbul

Da sličiš drugima, to ne umiješ, ili to ne znaš,
vele kad pokušаш: zafrkavaš nas, ili nas zezaš,

od provokacije trebaš da prezaš, ili da zazireš,
jer valja u drugom sebe da ćutiš, ili da nazireš

Ima da mrziš oholost sopstvenu ili da prezireš,
suštost u riječima da razlučuješ ili da prebireš,

prije nego što zbog njih usplamtiš, iliti izgoriš,
slobodu tad ćeš osvojiti ili da za nju se izboriš

Let zaboravi, pa pješke, ili na krhkim nogama,
od sile da strepiš pred avetima ili babarogama,

te onda možeš biti ushićen, ili da sebi se diviš,
a nikog da, u suprotnom, ne tužiš, ili ne kriviš,

samo ćeš tako uzmoći da opstaneš, ili preživiš,
da ne poblijediš kao leš, ili kao strv ne posiviš

Kad se distanciraš, zadrijemao si, ili to zijevaš,
ako si žustar, pakuješ se, ili se u bijeg spremaš,

jedanput ne sudjeluješ, otuđen si, ili si pasivan,
u kafanu kad svrneš, hedonista si, ili bonvivan,

gledaš li u sunce, uvjet mu postavljaš, ili uslov,
odgovoriš li ljutit, zlobna će lavina, ili zli usov

Bolje je da svoje imanje neguješ, ili pak avliju,
jamu da u njoj samome sebi kopaš ili provaliju,

jer u svijet ideš li, kezi se ili se cinično smješka,
ti što si rođen kiks je prirode ili Božja je greška,

i stoga nigdje na svijetu nema za tebe skrovišta,
i nećeš postati Cezar, i ne možeš da budeš ništa

BOSANAC

Čudnijeg stvora nije predskazao ni ludi Nostradamus:
pričešćuje se u džamiji pjevajući Te Deum laudamus,

radosna je glava pod fesom, i kokarda mu je na čalmi,
poneseno žuri u tekiju, a iz nje dopiru zanosni psalmi,

u katedrali se njiše u transu s vjernom braćom u zikru,
bure je popio, pa na hadž kreće, u džepu nosi još litru,

u panku uživa i u hiphopu, u tehnu i atonalnoj muzici,
u depresiji je kad čuje sevdalinku, zapuši uši u panici,

omrznuo je prvoga komšiju, izdaja ga njegova vrijeđa,
jer kada mu najteže bijaše, ovaj mu ne zabi nož u leđa,

prostodušno se grli sa onima koji poklali su mu djecu,
fatihu mrmori i plaća tevhide na krstu raspetom svecu,

brojanicu prezire, jer je doživljava ćafirskim tespihom,
spaljuje Zavjet, tu obmanu sazdanu šejtanskim stihom,

u očaju je ako svakoga dana ne sretne četničku bratiju,
pada u delirij kad u prolazu pozdravlja ustašku satniju,

čuje li one što se sa ponosom sjećaju bosanskog kralja,
zbog mača kune sultana, ta kruna bješe dostojna malja,

Bosnu siroticu ni u snu ne vidi slobodnu ili građansku,
valjalo bi pod susjede da ide, pod Tursku ili Mađarsku,

sanja muftiju koji će nanovo ustrojiti diviziju Handžar,
o Andriću ne želi čuti, no draži mu je Mustafa Madžar

od svih književnih likova, jer svijet je doista pun gada,
pa kakav je to identitet ako čovjek u njemu ne strada?!

Prije će nesretan Mujica i konja na mjesecu da potkuje
nego što ispunit će sve što sad se od Bosanaca očekuje,

jer ne pripada njemu niti jedan pedalj očinske zemljice;
da bi se čudio, njegove još su tek u glavi očinje zjenice

ODA KUKAVICAMA

Drukčije povijest uči, premda je vrednija tiha hrabrost
dezertera no junačka; na pijedestalu je herojska jarost,

to Smrt trijumf označava i sopstveni podiže spomenik,
a patron bdije nad svime: u tmini isceren Sotona cinik

Ideal uzvišeni generacijama novim oduvijek su gazije,
uzori što se kao vitezi uzdižu znacima opskurne jazije,

za buduća bratoubilaštva naraštaji se pomno odgajaju,
stoga se životi njini nepovratno već u začecu osvajaju,

a samo još bjegunci svijetle kao putokazi u općoj noći,
zavedenome čovjeku primjerom tek oni mogu pomoći

Bez svijesti i namjere, od apokaliptične miču ga ivice,
izbaviti nas mogu samo odbačene i prezrene kukavice

Makar se riječi ove doimale poput grdnoga paradoksa,
ni spasa biti neće dok se ne promijeni ubistvena doksa

PRIZNANJE

Ja sam onaj što je uspaničen kad zemljom ovom miriše behar,
punim plućima dišem samo kad očajne gradove pokrije smog,

s gnušanjem gasim tv-ekran kada naši sportisti podignu pehar,
užasavam se zelenih tratina, a uživam da gledam sasušen stog

Prezirem groteskne mitove o moćnome kralju i dobrom banu,
na spomen Fatiha, Zmaja i Gazi-bega otkucaji će da mi stanu

Ozaren sam kad opazim da je seljak stećak ugradio u temelje,
jer uspio je taj pučki naučnik lažnu povijest u prah da samelje

Tronem i uzdrhtim već pri pomisli na šokce, balije i na vlahe,
zapušim uši kad se ljubušaci i bašagići veličaju, i aliye i spahe

Spaljujem knjige koje su skenderi pisali, dizdari i druge muse,
likujem kad se ispostavi da konj je bosanski najobičnije kljuse

U Prusac ići ne mislim, niti u Stambol, ni hodočastiti na ćabu,
ne griješi onaj što je ustvrdio da nigdje takvu nije sreo barabu,

jer ćafir ja sam, hulja i otpadnik, još niste vidjeli goreg izroda
(Pokušavao sam i da se promijenim, ali takva je moja priroda)

Uljuđen sam, međutim, izvana: uglađenih manira i čovjek fin,
mati bi moja rekla svima da sam najveći svih naših naroda sin

S PUTA

Što su nas više prisvajali - sve veći tuđinci bivasmo,
hoteli, večere, prijemi, a opet: kao da infantilni smo

Kao da nismo ljudi, već tek Bošnjaci, što muslimani
za njih je značilo, čak da smo sebe ostavili po strani

kada smo k njima poletjeli, da se autentični nađemo
Ni jezik svoj da nemamo, i treba sad da se snađemo

u njihovom, a znamo poneku riječ iz doba okupacije
usljed koje smo vječno ostali bez države i bez nacije

Na kojem jeziku je ta zbog koje ste me zvali poezija,
to sam ih upitao, i kulminirala je tada nijema tenzija,

pa još kada sam, nakon izleta u Efes, pilsen zatražio,
svrgnut sam s trona, i kao potpuni bilmez sam važio

Ispratili su nas nazad radosni, zagrljaji, tebi i cvijeće
Pjevali smo na putu ka tužnoj Bosni, toj zemlji sreće

NAKRIVO

Kao ubogi Jevrej koji je zatočen u strašnom Varšavskom getu,
navijek si tako ti uzapćen u ovome gordom bosanskom svijetu

Beznadežna toliko nije ni riba što je netom ulovljena u mrežu,
kao ti, kojeg neraskidive omče sa suđenim zemljacima sprežu,

od čelika su, premda srž im je prazna, licemjerje one su sušto,
jezik je samo šuplja jeka, nesnošljiva je kad zapjevaš nemušto

Da prestaneš govoriti, sasma da zašutiš? Pa, i to si pokušavao,
i zahvalni ti bijahu, jer miliju ariju nisi im nikada ranije davao

Ronio si i u bunilu, koje si, budan, u postelji svojoj prespavao,
a oni kažu da upravo tada si najviše društvu i naciji obećavao,

sve nade u spas od bolesti, rata i smrti polagali su zdušno u te,
no grimase su njine potom motrile tvoga kaputa ulicom skute,

užurbano su ljudi i psi na drugu stranu odlazili, sve što je živo,
i spoznao si najzad: divna je Bosna, a nasaden tek si ti nakrivo

Nije, međutim, vinovnik Onaj što tebe je takvoga u Bosni dao,
već ti koji cijeli svoj vijek si ovdje Njegove dane noćima krao

Da ih umiriš, odlučio si konačno, u najcrnju ćeš uskočiti jamu,
čim nađeš tako duboku da može primiti tvoju kozmičku čamu

Čeljade kakvo već jesi, nema izbora nego da vječito se zlopati,
s nadom da provaliju će dostojnu samom sebi jednom iskopati

MORE U KOJEM RONIŠ

I ti si mogao da se raspršiš, kao što kralj je Mitridat,
no, za more u kojem roniš malo je život što ti je dat,

kao da kotva ti je oko vrata, u crne dubine propadaš,
i na dno dopireš, gdje skamenjene školjke spopadaš,

grabiš ih odlučnim rukama te izranjaš putem čistine,
mniješ kako će barem jedanput iz neke biser da sine,

vjeruješ da zemljake još i sada arhajska jezgra spaja,
do nje ćeš stići prije no Bosna do najavljenoga kraja

Ustrajat ćeš u ovoj misiji, a neka kazuju kako si lud,
ali tajna kada se otvori, ni Bog dalje neće imati kud!

Iskonska istina nije u vojsci i novcu, vrtu ili breziku,
otkad je vijeka, opstojalo je samo ono što je u jeziku,

a nestalo je ako u vlastitu riječ nije moglo da dospije
zbog samozaborava ili pak historije, bešćutne rospiје

Ne dvojiš da će Bosanci jezikom u vječno da presele,
i ma gdje bili tada, slušat će ih stranci sretne i vesele

Stoga pišeš kao što dišeš, dok se ne razbukti plamen,
i opet kroz njeg proplamsa sveopći bosanski znamen

Poraz ne priznaješ - premda je baš svaka tvoja strofa
samo još jedna potvrda kolika je bosanska katastrofa

BOG U KREVETU

Tužan je čovjekov svijet, turoban, zloslutan, ubog
I ljudi su ruke od sebe digli, a napustio ih je i Bog

Moguće da je i njeg umorilo vraćanje uvijek istog,
mesijama su vjerovali dok bjehu novi kao za izlog

Doduše, u prispjelu poruku i dalje su se jedni kleli,
no, vražjim obuzeti, obnoć su i k nebu mrežu pleli,

pa, uspiju li da ga namame, sputaju i najzad ulove,
slobodu će nanovo steći ako ispuni njihove uslove

Ima da objavi kako ništa od starog dalje ne vrijedi,
i posve nove da obznani, vječno važeće zapovijedi

A neće ih deset opet biti, dosta je i narednih devet:
Stvorio sam svijet, sad se odmaram legav u krevet

Svećenike ovlaštavam da tumače najvažnije i prvo
Koji u drugo posumnja, u moje ime visit će o drvo

Opće posle vodit će koje svećenik odredi političari
Ima se bez suda smaknuti prethodnō koji zanemari

Smrtnim su grijehom kritičke izjave o svećenicima
Mudrac i pjesnik se zbog toga odmah prognati ima

Stornira se i ono da je čovjek u dolinu suza sveden
Ovih se zapovijedi držite i na Zemlji će sijati Eden

KONTEMPLACIJA VLASTODRŠCA

Ozgo ih posmatram, s visoka, kao da kročim na štulama,
mizerni činovnici, siroti proleter, a ima i doktora nauka;

ubogi, obrate mi se kevcući ili glasom tanjim od mjauka,
uplašeni su, servilni, ponizni, i pomnoženi svi sa nulama

I probisvijeta tu ima, protuha, razbojnika opako nasilnih,
a upravo se oni u grču nadmeću da meni postanu posilni,

sve želje da mi ostvare, pa i što nikad ni pomislio nisam,
te velim: hvala Ti, Bože, krasan je stvor ovaj Tvoj insan

Tako i treba biti, jer Tvojom sam ih voljom sve zadužio,
u Tvoje ime vladam njima i bogobožnost sam zaslužio

No, jâvī se katkada i poneki što bi bogohulno se drznuo
iz toplog stada da se isključi, te bi se gladujući smrznuo,

jer samo u smjernom plemenu počiva sva ljudska snaga,
potčinjeni su meni koji poštuju Tebe, ostali služe Vraga

Stoga se čudim (oprosti mi, Bože) zašto si stvorio ahiret
kada je ovom Tvom skrušenom robu dženet i ovaj svijet

ZOMBI

Da pilotiraš avionom, iskočio bi već bez padobrana
Da si ronilac, bez kisika bi gnjurio do sudnjeg dana

Da si vojnik, ne bi iz bunkera ni virnuo zbog straha
Da si razbojnik, bankari nikad ne bi ostali bez daha

Da si protuhom, vlasnik bi bio kraha neupamćenog
Da si mesija, zbog hulnih laži On bi poslao drugog

Da si Neptun, mornari bi te nasmrt utukli na suhom
Da si tenor, arije tvoje bi brzo dozlogrdile i gluhom

Da si esteta, užasno bi predavanje održao o lijepom
Da si okulist, divan bio bi svijet isključivo slijepom

Da si inženjer, potopili bi čamcem tvoju topovnjaču
Da si filozof, Ahilej ne bi ni pomislio stići kornjaču

Da si umjetnik, ljudi i pčele tmurne bi prezreli ruže
Samoubica da si, nedovoljno bi ti bilo i čelično uže

Svašta si mogao biti, a naopako bi bilo i nakaradno,
porazu bi se svjetina veselila, sve bi skončalo jedno

No ti si zombi tek, na granici života i smrti postojiš,
kao nevidljiv da si, pa možeš opću propast da brojiš

VJERA

Fra Ivanu Šarčeviću

Jednom ćeš pokušati uzrok da doznaš, prisezao si sebi,
a odlažeš vječito, očito usljed bojazni da ono što ne bi

želio nipošto, najzad možeš na takvom putu da shvatiš:
da obećanog iskona nema, pa ni u mislima da se vratiš

nemaš kamo, već da, na pučini, tek kao olupina plutaš,
kako ćeš još i dodatno spoznajom takvom da se sputaš,

izgubivši ufanje svako, u ponor ćeš vrtoglavo da toneš,
nestat će i snovā gdje uspijevaš da se kopna domogneš

Održavaš se stoga neprestano u stanju ovom nejasnom,
bez odluke o ijednome pokretu naglome ili naprasnom,

prepušten si olujama što vitlaju ili vjetriću koji te njiše,
suncu mozak da prži, da kosti lede se, da šibaju te kiše,

van dvoumice, još uvijek čekajući drukčijeg glasa zov,
nikada čuvenog, što prastar će biti, a opet i sasvim nov

Kao nerazgovijetnu slutnju, u dubini ga oduvijek nosiš,
uvjeren da nekad čut ćeš ga jasno, svakoj mucu prkosiš

Spokojan posvema, premda si na rubu vrtloga opakoga,
jer znadeš da prispjeti će neodoljivi doziv od Istinitoga

Bez vokala, nikakvih konsonanata, i bez ijednoga tona,
zamuknut će od milja drukčiji poziv i pozlaćena zvona,

i pjesništvo i mudroslovlje i razbor što hladno je vođen,
u blistavom će svjetlu zasjati svijet, bit će iznova rođen

DRHTAVOM RUKOM

Mada biva i nerazumnih što tebe sretnim smatraju čak,
želio bi da živio si u ono drevno i blagoslovljeno doba

o kom rijetke zamuckuju priče, ne u muzeju gaderoba,
oskudni spomeni davnog vremena palog u muk i mrak

Nikakvu slutnju da nemaš o tome šta će se poslije zbiti,
a nijedan prorok niti vidovnjak nije mogao ovo ni sniti,

niti vrač neki, nikoji volšebnici i jurodivi, pa ne bi ni ti,
jer postali smo to što jesmo pokidavši sa arhajskim niti

Od sebe današnjeg htio bi jedino da pjesnik bio si i tad,
ludi šaman, što nije prognan izvan, niti se uzdiže iznad,

Orfej što opću slavu pjeva, gloriu mundi, himnu svijetu,
a ruže cvjetaju za nj, mašu mu ljudi i ptice klikću u letu

Ali očajnik ti si, u magnovenom bunilu i vječitom grču,
drhtavom rukom prikupljaš kristal, koji je skršen u srču

DOK KALEŽ ZA UZVIŠENO GLAČAŠ

ODA PJESMI

Nekada, veselio si se i ledu i zimi, ne samo proljeću, ljetu,
nije zavisilo o klimi to što si tumarao kao kuglica u ruletu,

osmjehnut i kada padao si u dubokome nanosu sniježnom,
kao da blaženu noć si proveo u njenom zagrljaju nježnom,

ni slutio nisi da ćeš se ispovijedati u ovom tmurnom bejtu,
ne osvrćući se na sudbinu, sretan bio si sasvim neizbježno,

a titrava si sjenka sada samo, koja se uklanja u tihu tminu,
čuvaš sjećanje na sebe davnog, tu jedinu svoju popudbinu

No, ne zaodijevaš je poput mučenika u jadikovku i crninu,
jer ti se otkrilo u mističnome hipu kako se uzdiže u visinu

svaki trenutak, bivši i sadašnji, koji se nađē u tvome stihu,
i da bi stoga izlišno bilo činiti parastos, rekvijem ili fatihu,

budući da će besmrtnim postati u svome drukčijem životu
svijet koji versima dotakneš, uznijevši ga u vječnu ljepotu

DRUKČIJA BIOLOGIJA

Miljenku Jergoviću

Bijaše i to vrijeme kada si živio i nisi zapisivao ništa,
ali pomišljaš da tad si, zapravo, samo punio skladišta,

pripremajući se za ono za šta nisi ni slutio da si rođen,
i sada, odavno, tumaraš njima, naumom tajnim vođen

Malo je trajalo, dvaput kraće no što u podrum zalaziš,
vazda nanovo začuđen nad svime što u njemu nalaziš,

pa iznosiš na vidjelo, pretražujući pri slaboj svjetlosti,
gdje svaki objekat u času zadobiva auru čiste svetosti

Ni snage te ne izdaju, štaviše: one zapanjujuće bujaju,
same se iz sebe zanavljaju, trošenjem se u sebi čuvaju

Zadato je da nepregledan arhiv katalogiziraš i popišeš,
stvarčicu svaku da klasificiraš i njenu svrhu da opišeš,

a neprestano se razmnažaju one, uvijek se iznova roje,
kad se uznadaš leptire da si raspeo, u hipu se razdvoje,

razdijele se na ono što vidiš, i što u njima jedino slutiš
Opservacija je ova trajna, nikad nećeš uzmoći da šutiš,

raspoznat ćeš ono što jasno dospijeva do tvoje svijesti,
i modifikovati vlastite receptore za mistične obavijesti

Do kraja ćeš ostati uronjen u ovu ponornu arheologiju,
stvarajući opsežni pledoaje za jednu drukčiju biologiju

POTJERA

Pozvao me: potrči! - zov taj u opojnom, neodoljivom glasu,
i ja ga slijedim posvećeno, kao šaman što je uvijek u transu

Kroz šikaru basam suludo, preko pješčare i oštrog stijenja;
zaostanem li, još jače pohitam, a krajolik se ovaj ne mijenja

Okrvavljene su krhke noge, već se raspadaju i bosa stopala,
ali, duh je neznana energija zamamno i nepovratno spopala

I ne odustajem, jurim bjesomučno, da nipošto ne izostanem,
uplašen kako tad bih mogao neljudskim nečim da postanem

U kretnju kakvu ne zna kinetika potpuno sam se preobrazio,
hitajući za njime, sve zakonitosti fizike srušio sam i porazio

No ipak mi je dalek konstantno, održava istovjetnu distancu,
i teškā se sumnja zameće: pa kakvu ja to pratim instancu...?

Čak i kada se iznureno tijelo toj sablasti nadomak primakne,
kad misli mojoj nadohvat je, u nedokučivo se opet izmakne!

U strašnom trku i dalje sam, imperativnō me obuzelo načelo,
i dok se koljena slamaju, krše se rebra i kukovi, izdaje tijelo,

i mračna se luča u tami pokreće: da već se bliži moje opijelo,
a očajnu sam potjeru cjeloživotnu u praznini proveo zacijelo

ISPOD KOŽE

Tebi iz svijeta ovoga odavno ništa ne treba,
jer ispostavilo se da ništavilo na tebe vreba

u svemu što si poželio, a kamoli i posegnuo
da si; čvrsto i neporecivo stoga si prisegnuo

kako ćeš odvojen živjeti, u vlastitoj samoći,
za sav odnos sa svijetom, dosta bit će ti oči

Zbilo se, međutim, da svijet panika zahvati,
te reaguje kao beba kojoj se igračka uskrati

Dok si se tiho, i sve dublje, u sebe povlačio,
svijet je izluđen vrištao - kao da si ga tlačio

na neki način jeziv, premda posve nevidljiv
U zasjedi je na te čekao, opak i nepredvidiv,

prijetio je, i kao razjaren lav na tebe skakao
No bivao je i kao pseto mio, čak ti je laskao

neodoljivo, te si popuštao i ponekad ćaskao,
a sunce je sijalo žarko i vatromet je praskao

Počeo si shvatati da svijet bez tebe ne može:
sve od čeg satkan je tek ispod tvoje je kože!

S visine sad gledaš na nj kao gospodar ohol,
jer ničega nije čemu ti ne daješ mjeru i obol

Kada pristigne taj čas da i ti napokon mriješ,
i on će mrijeti tada, a ti ćeš da mu se smiješ!

STRAŠILO

Ovdje si samo pokatkad odškirnuo vlastiti oklop,
u sebe zatvoren, u crvljivu jamu iščekuješ pokop

Nije se širio prostor, ali ti si se spuštao u dubinu,
te sada ispod pokorice nosiš začudnu popudbinu

Sonda je tvoja vječito smjerala izravno u suštinu,
a okrepu si, nakon slomova, tražio u stihu i vinu;

imao si u svakom podvigu ishod krajnje porazan,
nakupio si tako kroz život teret potpuno isprazan

Od utvara si i od opsjena u sebi žudio pribježišta,
a oklopom je i svijet zaštićen od tuđih čudovišta!

Uzmicao si od njega, no sada i on bezglavo bježi,
ako bi virnuo samo, crni će užas odmah da zareži

Na koncu, pomišljaš da savršeno ste se razumjeli,
bez dvojbe bi najbolje bilo da se uopće niste sreli

Dva strašila, što jedno od drugoga strepe i zaziru,
jer, uzajamno se ogledav, bezdan ništavila naziru

ŠTA AKO?

Ali, šta ako sve je kroz što prolaziš, i ono što si prošao, blagosloveno putovanje, da bi na koncu do sebe došao

kakav bio si kad ni postojao nisi, ni put kojim si pošao, jer, možda kraljevstvo nebesko ipak ne pripada duhom

siromašnim, nego treba da zaumnim spoznaješ sluhom i ono što prstom taći ne možeš, okom, uhom i njuhom?

Šta ako nije Krist već je suštinu obznanio Swedenborg, i moraš vizijom svojom da dohvatiš što stvorio je Bog?

Na nebo u takvu slučaju nipošto ne možemo kao asketi, pustinjska bi nas pećina čekala, a u njoj i svetac raspeti

Pa ako istinom još je i ono što mistični Blake dokazuje, spasonosno je što ruka ti vječito tintu ovako razmazuje,

jer čovjeku je, pored razuma, za raj potrebna umjetnost Jesu li lađe stihovi tvoji, da nose te izravno u Svjetlost?

NAKON SVRŠETKA

Učim se već dugo tome da osluškujem tek vlastitih koraka ritam,
ni jedan prolaznik mene ništa, a ni ja njih da ni o čemu ne pitam

Ni za zdravlje, niti za posao, ni za imanje, ni kako stoji porodica,
a posebno ne o Uzvišenome: vjeruju li u Nj i je li ga Bogorodica

bludno zgriješiv na svijet donijela, ili po svetoduhovnom začecu,
ili rođen uopće nije, ili su siromašni roditelji ostavili ga u smeću,

o čemu su novine jutros objavile kratku, posve neuočljivu vijest,
a naslovnicom je dominirao članak da je nastradala riblja mrijest

Hitro gradom da hodimo ili da mirujemo kao de Chiricove lutke,
gradeći se kako sve je u redu i da još postoji naš svijet, ali šutke,

potpuno nijemi, da riječ ni jednu ne prozborimo, čak ni u samoći,
jer, svaka će dovoljnom biti da iluziju razorimo, a nećemo smoći,

nikada iznova, onu arhajsku, sasma zaboravljenu, čarobnu snagu,
kojom je tek rođeni svijet u jeziku obasjavao svoju svečanu sagu

I neka jedino za tebe, pjesniče, ništa od rečenoga nipošto ne važi,
jer obmana je tebi oduvijek dopuštena, stoga i dalje svesrdno laži

Održavala se kroz tvoje verse opsjena ova i osnaživala otpočetka,
u njima jeka glasa čovjeka traje i nakon njegova davnog svršetka

DIŠI

Sjetno se njišu listine tvoje, vihore kao rublje na štriku,
ležerne naoko, a plamsale bi zublje u tavnom krajoliku,

na nevidiku lađā nade, potonulih u dobu starostavnom,
Heraklitova vatra u tom što iščezlo je davno, a glavno,

o čemu se zborilo nije, jer poimalo se kao neizostavno,
za riječ i pomišljenu već, u to negdanje vrijeme slavno

Dato je na crnom zgarištu da tinjaš sa svojim hartijama,
ne poput junaka koji izložen bijaše okrutnim harpijama,

već kao groteskni klaun, drukčiji ni po čemu, i skrušen,
različit u onom čime i prije dolaska bio si sasma srušen

Vedrih se rituala gnušaš, prezireš radost u jutro majsko
i svako priviđenje rajsko - progutalo te grotlo arhajsko!

Kad je kob tvoja takva, poput zombija već ako si, bivši,
ne izdaj: prastari mladi svijet vječno iznova zidaj, i diši

U NEDOVRŠENOJ PJESMI

Množinu stihova napisao sam u svemu loših i pogrešnih,
ali nisam ih odbacio, jer slutih da bit će i sati neutješnih,

teških, u kojima odvojit će se od mene sve pjesme moje,
i nastavit će tada, mrtve, kao muzejski relikti da postoje

Možda će imponirati ponesenoj, vajnoj narodnoj taštini,
a strogi komesar utvrdit će im značajno mjesto u baštini,

ulogu njihovu u napretku duha i jezika ove nacije dične,
no strâne bit će za me, neće te pjesme meni biti ni slične

Tek onī versi preostat će mi, da oblikujem pjesmu novu,
da okrećem ih i obrćem baš kao dječak kocku Rubikovu,

pa ako dospijem pogibeljno u blizinu savršenoga sklopa,
da naglo srušim svijet iznova, kocka da opet bude tropa!

Jer, pjesnikom sam samo dok žudim za idealnim krajem,
dišem jedino u pjesmama nedovršenim, kroz njih trajem

NJEŽNI RITUAL

U bezumnu vodu dok uronjen si bio, nisi trebao čašu,
rijeka je hrlila, a ti si grlom hvatao bujicu raskalašnu

Srkao si i lokao, halapljiv gutao, pijući maticu divlju,
neutaživa žeđ ti je bila, ćutio si je snažno, i sve življu

No, dugo već si na obali, osamljen, na pustom otoku,
rijetkim se pićem zadovoljiš, a u sve manjem obroku

Ali ga ne primaš lahko, neizbježna je kristalna zdjela,
jer znadeš da se u kapljici svakoj umiva tečnost cijela

Najvažniji ti je ritual nježni, molitvi čak je istovjetan,
obrišeš usnu, miluješ staklo, i neizrecivo tad si sretan

Poeziju još uvijek strasno loviš i nju u stihove svodiš,
versu se veseliš svakom kao da u njemu opet se rodiš

Obrćeš riječi, pomno biraš, staroj se pjesmi ne vraćaš,
i na umijeću zahvaljuješ dok kalež za uzvišeno glačaš

U RASULU

Posmatraš svoju ruku kako prstima prebire po trotoaru,
užurbano míli, spretno izmiče đonovima, naoko gmiže;

izmigoljila je druga iz džepa i posljednju iznijevši paru,
sad se, poput stijega likujući, trijumfalno u zrak podiže

Misao prati to što se zbiva, i ne može nikako se sabrati,
spočitava joj druga kako nikad ništa i nije uspjela znati

Ipak, nije važno cerebro, jer srce ti bolno vrišti u cipeli,
a sjećaš se kako je umjelo ono da se u prsima razveseli

Ne odustaješ lako, te uvijek nanovo nastojiš da shvatiš
kako se, kad i zašto zbilo da se u ovo rasulo sunovratiš,

pa glavom više ne možeš obujmiti čak ni vlastito tijelo,
a obreo si se davno u onom što bijaše zaobljeno i cijelo

Najgore od svega je, međutim, i to će vječito da te boli,
što tvoja desna ruka neće smjeti ni lijevu sestru da voli,

i još grđe i još huđe i još luđe: kako da duh i to prihvati
što ruka za ruku neće ni znati, pa ko će ih obje umivati?

OBTANE TIJELA

Ima pjesama koje kao da okultnim čulom iz daljine slušaš,
i raznježiš se od miline, a nad stihovima se svojim gnušaš

Premda su riječi njine redom i nepoznate i nerazgovijetne,
osjećaš kako nedvojbeno su arhajskome znanju istovjetne

I knjiga takvih ima, ali njih, doduše, ti još nikad čitao nisi,
a klanjaju se pred njima, kao vjernici na džumi ili na misi

Vele da negdje pjeva i pjesnik iz čijih se tomova svjetlost
sveudilj širi i obasjava sretne ljude, kao anđeoska krepost,

čak da je nekad biblioteka cijela negdje daleko podignuta,
kao da nije na tlu, nutarnjim svjetlom k nebu je uzdignuta

A znade uzvišenō i u posve banalnoj stvari da zasvjetluca,
pa se ozariš kada u kapljici kišnoj čak uncu naslutiš sunca

To suštost sâmā tebi ponekad na različite načine namigne,
kao da želi iz propasti posvemašnje nanovo da te uzdigne,

no u lucidnom hipu spoznaš da najveća je obmana u tome,
jer tijelo lažne signale šalje, odbija u tvoju tmušu da utone

KAKO I ŽIVJEH

Posljednjih dana, sve mornije me lomi paradoks jedan,
čak ne znam bivam li sretnim, ili sam sve više bijedan,

jer nisam se nikada ranije osjećao prizemnijim i nižim,
a dok stih o tom bilježim, sinjoj plaveti sve sam bližim

Skršen sam, razoren, neophodna bila bi opsežna proza
da se predoči ovo stanje, anksioznost i grozna nervoza,

munje u krstima, žeravica u tabanima, doboš u prsima,
ali balon se neki istovremeno nadamnom širi i nadima,

ka nebesima se diže, te i mene u beskrajni prostor nosi,
pa gledam kako moje bono tijelo gravitaciji sad prkosi,

plovi ono kroz eter, hrleći gore, sve dalje i još sve više,
zato ne ispuštam olovku što predano o mome jadu piše

Za pomoć se ne javlam nikom, posebno svom ljekaru,
ta znadem da taj za moje zdravlje ne bi utrošio ni paru

Iščeznem li u nigdini, upitat će se: kakvo je ovo čudo?
A konačni nalaz bit će da sam pisao kako i živjeh ludo

ŽUDNJA

Sve što sam ikad naučio nastojim sada da zaboravim,
jer ne stanuje znanje u meni, već ja u njemu boravim

Za sobom tragajući, i ove beskrajne listine ispisujem,
za razliku od drugih, versima se iz svijeta istiskujem,

oslobađam se stvarčice svake, što svijet mi je namro,
nesnošljiv ovaj je teret, odavno pod njim sam zamro

Želim da lak i posve prazan budem, čista tabula rasa,
a zatomljena je sada u potrazi za stazom iz bezizlaza

Strasno žudim za onim dobom u kojem bjeħ još prije,
kad ništa ne znah o tome kako mraz leđi i sunce grije

Obrevši se u koordinatama ukletog mjesta i vremena,
izgubljen sam u naslagama potpuno jalovog bremena

Pa kada preostatkom svijesti razmotrim sve i zbrojim,
vapim za srećom u kojoj i nisam znao da ne postojim

BLAŽENO NIŠTAVILO

Spaljuješ duh svoj marljivo i pepeo polažeš u ove urne
Bolje je tako, uvjeren si: u mrtvome versu neka strune,

no, neka još jednom ustrepti, mada je izlišna ova žiška,
jer lomno se tijelo povijalo pod bremenom tog suviška

Ne bješe zadovoljan Tvorac što dao ti je tvarne tegobe,
pa je, zbog neznana grijeha, izrekao i spiritualne globe

zadav da i tvoje, poput svih drugih rezigniranih tjelesa,
unezvijereni pogled vječito uzdiže u neprozirna nebesa

Ali, zamorio si se od te potrage nesuvisle, već odavno,
i prezreo si, zauvijek, pitanje ono i bolno i starostavno,

štaviše, mniš da je problem: odlazimo li odavde i kud?
izustio već prvi od nas, jer i on, nesumnjivo, bijaše lud

Izmaštali smo zatim i Njeg, koji će tobože da nas spasi,
a ti si sada ovaj što će u blaženom ništavilu da se skrasi

HRAM U TMINI

Kažu, postoje knjige što se čitati mogu isključivo u tmini,
noću ih prolaznicima dijele na ulici neznane žene u crnini

U negativu stranice, grafeme bljeskaju kao svici u mraku,
i zabrine se ko otvori, pomisli kako danju opsjenu i varku

uočava, jer narav da sakriva od njega tajnu svoju duboku,
majka da ga je, tragično, već u kolijevci prepustila uroku,

ljubavlju dok ga je ovijala i mlijekom ga najsladim dojila,
pupčanu vrpцу presjekav, od iskona ga je odmah odvojila

Premda se ne zna nikoga što je u ruci imao taj libar čudni,
propovjednici glâsē šire i naponi im nipošto nisu uzaludni,

štaviše, kazuju da već se i knjižnica diže u gradu dalekom,
i da neće se više okretati svijet za Jerusolimom ili Mekom,

života će se cijeloga čovjek spremati da onamo hodočasti,
da s tim će se naumom svi naraštaji rađati, stasavati i rasti,

makar nijedne nikakve knjige nikada ne bilo u tom hramu,
k njemu će hrliti kad bude dovršen, da dožive Istinu sâmū

A pjesnik jedan govori da se sve jednako oduvijek zbivalo,
prazninu da su posmatrali ljudi ištući ono što im se snivalo

AKO

Svijet ovaj, na koncu, ili Bog ili čovjek razorit će,
i on za svojim nestankom vapi, još samo ne urliče

I ma ko vinovnik bio, plemenito će da učini djelo,
jer odavno je u hropcu samrtnome cijelo mu tijelo

Sklupčana je u njemu duša i sva u grdnim ranama,
žudi slobodu, i, predav lešinu onkrajnim vranama,

u preegzistentno da digne se nanovo, čisto i bijelo,
skinuv i zauvijek odbaciv ovo neprikladno odijelo,

u vječnosti da traje, ne postojeći, za se i ne znajući,
jer u pakao je dospjela za vrata čudestvih dopavši

Htjela je likurge i poete da nadahne, željne trofeja,
no, uzdizali su se oni nepravdom i laži, do korifeja

Iznova mogla bi da otpočne neka drukčija epopeja,
ako se Tvorac na nju odluči i oglasi se kroz Orfeja

MOJA SMRT

Uskoro će izlišne postati i džamija i crkva i sinagoga,
jer neće biti nikog što klečao bi i zaklinjao se u Boga

Ni trag se neće nazirati od silnih bolnica i porodilišta,
niko se tad već rađati neće, i nikoga neće boljeti ništa

Krstače i bašluci će nestati, a ni jednoga novog groba,
od gradova i sela ni zgarišta, brzo će doći takvo doba

Sve će se ovo u jesen zbiti, neke zime, možda proljeti,
svejedno, ali blaženi kraj će stići i prije no smak sveti,

Mojsijem najavljeni, potom i Kristom i Muhamedom,
ranije nego što bajke vele stići će istinski Armagedon

Skrovišta neće nikakvog biti, ni pod arktičkim ledom
koji u suhoj vodi iskopnit će, sad petkom ili srijedom,

neznano kad, ništa se neće dogoditi ustaljenim redom
Nigdje zvijeri ni ptice, pseta, pčele što diči se medom,

svjetlo i tama neće se znati, ni muklog roga tajni zvuk,
praznom će vaseljenom gospodariti pustoš i opći muk,

ni suda strašnog ni svijeta drugog, u hipu mimo svega,
anđela, vraga, misli o tom što bješe, neće biti ni Njega

BILJEŠKE

KROZ OKNO

Sumalić: prema legendi - čedo vila koje živi u rječici Tešanjci; ima lik dječaka, kosa mu je svilenkasta i doseže do pleća. Pojavljuje se noću i zadivljuje prolaznike kupajući se go, skačući sa stijene na stijenu i drugim vragolijama.

BIVŠI PRIJATELJI

Omanjska i *Sivša*: sela u blizini Tešnja, sada u općini Usora.

ROĐENDANSKA OPORUKA

(12. mart - 25. oktobar): 12. marta rođen je pjesnik Musa Ćazim Ćatić, 25. oktobra rođen je Amir Brka.

INSPIRACIJA

Huso: narodni heroj Husein Huso Hodžić - rođen u Tešnju 1913, poginuo na Kozari 1942. godine.

Nisim: narodni heroj Nisim Albahari - rođen u Tešnju 1916, umro u Sarajevu 1991. godine.

O PJESNIKU

Amir Brka rođen je u Tešnju 1963. godine, gdje je završio osnovnu školu i gimnaziju. Diplomirao je književnost na Filozofskom fakultetu u Sarajevu (1987.). U Tešnju vodi Centar za kulturu i obrazovanje, glavni je urednik časopisa za kulturu *Diwan* (Gradačac), bio je predsjednik Društva pisaca Bosne i Hercegovine 2010-2014. godine.

Pjesničke i prozne knjige: *Prirodni redoslijed* (poezija), 1996; *Bjelina paspartua* (poezija), 1997; *Zavičajni muzej* (poezija), 1998; *Antikrist u jeziku* (poezija), 1999; *Monografija grada* (roman) 2001. i 2004; *Na pergameni lica: 100 pjesama* (1990-2000) (izbor), Sarajevo, 2001; *Antikristul în limba* (poezija, izbor), Bukurešt, 2001; *Izložba sitnih životinja* (poezija) 2003; *Jedan u tome skupu* (poezija, izbor), Priboj, 2003; *Uređujemo staru kuću* (poezija), 2005; *Vrijeme sretnih gradova* (poezija), 2006. i 2007; *Đavo na Dunavu* (poezija), 2008; *Dovoljno za radost* (poezija, izbor; edicija Bošnjačka književnost u 100 knjiga BZK "Preporod" Sarajevo), 2010; *Turistički vodič* (poezija), 2010. i 2011; *Ruševine se podupiru* (poezija, izbor), 2012; *Crna sveska* (proza), 2014; *Tačka* (poema), 2015; *Čuvar groblja. Pjesme sa Ćatićem* (poezija), 2015; *Gazi Ferhad-beže iznova u Tešnju* (poema), 2016; *Sa palube. Epitafi iz »Adele«* (poezija), 2017; *Nebeski nomad* (poezija), 2019; *San o gradu* (poema, sa slikama Miralema Srkalovića Lale), 2020; *Sa pjesnikova odra* (poema), 2020; *Dijalektika tmine* (poezija), 2020; *Dan državnosti* (poema), 2020; *Poeme*, 2021.

Kulturna i opća historija, publicistika: *Rudolf Zaplata - bibliografija*, 2000; *Svjetlosti kasabe. Iz kulturne povijesti tešanjškoga kraja*, 2002; *Teatar u tešanjskom teatru* (ogled), 2003; *Negativna geografija* (eseji, kolumne, intervjui), 2005; *Jerej ili Pseudosakralni pledoaje za genocid u Tešnju* (studija), 2016; *O dr. Ademu Handžiću. Uz stogodišnjicu rođenja* (memorat), 2017; *Nisim Albahari, tragični revolucionar* (studija), 2018; *Kenotaf za ubijene tešanjske Rome* (studija), 2022.

Proučavajući kulturnu povijest, prvenstveno tešanjsku, objavio je još 10 knjiga.

Stvaralaštvo Amira Brke prevedeno je na brojne strane jezike, a uvrštavano je i u sve značajnije bosanskohercegovačke antologije. O njegovoj književnosti objavljen je veliki broj književnokritičkih tekstova, eseja i studija, kao i šest knjiga: Vojislav Vujanović: *Kozmologija riječi, poliptih o pjesniku Amiru Brki* (2007.), Enver Kazaz: *Jezik negativne ontologije, poetički okviri književnog opusa Amira Brke* (2016.), Almir Zalihić: *Poetika razdešenih detalja Amira Brke* (2016. i 2018.), *U svijetu bez središta* (zbornik sa naučnog skupa, 2017.), Milan Garić: *Zapis o Knjizi ili Sabrano pjesničko govorenje Amira Brke* (2019.), *Kritičari o Amiru Brki* (priredio dr. Muhidin Džanko, 2020.).

Nagrade i priznanja: Godišnja nagrada Društva pisaca Bosne i Hercegovine (2001. i 2006.); Nagrada *Planjax* za najbolju knjigu poezije u Bosni i Hercegovini (2003.); Nagrada "Edhem Mulabdić" za najbolju bosanskohercegovačku novelu (2004.); Nagrada "Zeničko proljeće" za najbolju knjigu u Zeničko-dobojskom kantonu (2001, 2003, 2005, 2006. i 2011.); Nagrada Fondacije za izdavaštvo (2010.); Plaketa Općine Tešanj (2005.) i Plaketa Zeničko-dobojskog kantona (2019.).

SADRŽAJ

RASPRAVA O METODI

Ludilo	9
Ove aporije	10
Dok vapiš za razlozima	11
Na ledenoj santi	12
Taj put	13
Bliskost	14
Tajne	15
Sov o volos	16
Stope u zraku	17
Zidanica od snova	18
Rasprava o metodi	19

GRAD IZ BAJKE

U nepomišljenom parku	23
Utvarna priča	24
Kroz okno	25
Grad iz bajke	26
Magnoveno	27
Jesenja skica	28
Kuća pod borovima	29
Bivši prijatelji	30
Sladoled i čokolada	31
Najdublji smisao	32
Stepen za vrenje	33

SUROGAT

Ako uspijem	37
Odmazda	38

U skritom predjelu	39
Na listi	40
U predvečerje	41
Osvetoljubivo pjesništvo	42
Sučelice	43
Neprijatelj	44
Surogat	45
Kroz špalir jeze	46
U mucu	47
Rezignacija	48
Rođendanska oporuka	49
Genius loci	50
Inspiracija	51
Ne ostaje ti drugo	52
Nemoguć dan	53
Vedra jedra	54
Zvijer - ptica	55

TUROBNI POKUS

Zvuk u tmini	59
Preobražaj	60
Krik u noći	61
Ka zvijezdama	62
Kobna putanja	63
Glasovi karnevala	64
San mizantropa	65
Oda ljubavi	66
Idila	67
Tjeskoba	68
Tamo	69
Na kraju zime	70
Sve više avet	71

MORE U KOJEM RONIŠ

Notturmo	75
Kenotaf	76
Vrane na mjesecini	77
Pred san	78
Na sliku gospodnju	79
Ili - ili	81
Bosanac	83
Oda kukavicama	85
Priznanje	86
S puta	87
Nakrivo	88
More u kojem roniš	89
Bog u krevetu	90
Kontemplacija vlastodršca	91
Zombi	92
Vjera	93
Drhtavom rukom	94

DOK KALEŽ ZA UZVIŠENO GLAČAŠ

Oda pjesmi	97
Drukčija biologija	98
Potjera	99
Ispod kože	100
Strašilo	101
Šta ako?	102
Nakon svršetka	103
Diši	104
U nedovršenoj pjesmi	105
Nježni ritual	106
U rasulu	107

Obmane tijela	108
Kako i živjeh	109
Žudnja	110
Blaženo ništavilo	111
Hram u tmini	112
Ako	113
Moja smrt	114
Bilješke	117
O pjesniku	118

BIBLIOTEKA - HORIZONT OČEKIVANJA

Izdavač:
DRAM RADOSTI

Za izdavača:
Sandra VELTE

Glavni urednik:
Enes ŠKRGO

Recenzenti:
Ljiljana ŠOP i Enver KAZAZ

Likovni urednik:
Josip LOVRENOVIĆ

Motiv za naslovnicu:
Josip LOVRENOVIĆ
"X-ray", monotipija, 70 x 100 cm, 1999. Zagreb

Štampa i uvez:
GRAFOTISAK, Grude
Tisak dovršen u junu 2022.
Tiraž: 1000

ISBN 978-9926-498-01-6
CIP zapis dostupan u COBISS sistemu Nacionalne i
univerzitetske biblioteke BiH pod ID brojem 49369094

© Amir BRKA, Dram radosti Travnik

Ni jedan dio ove knjige ne smije se umnožavati, fotokopirati
ni na bilo koji način reproducirati bez pismenog dopuštenja
nakladnika.

SAN MIZANTROPA

Amir Brka

Nova pesnička magija, naslovljena *San mizantropa*, a ispevana u formi distiha, čini da se zapitamo postoji li granica koju Brkina misao, duh, imaginacija, ideje, emocije, jezičko umeće ne mogu pomeriti, dovesti u pitanje, nadrastiti, prevazići, i samim tim načiniti predmetom pesme i "nakon svršetka". [...]

El Greko je ponavljao da slika kako bi zaštitio svetlost od tame. Sve sam uverenija da Amir Brka piše s istim ciljem. Njegova formula zaštite svetlosti jeste san o povratku arhajskom znanju, čak i kada ga sam definiše kao nemoguć cilj.

Ljiljana Šop

BIBLIOTEKA HORIZONT OČEKIVANJA